

Szombathelyi Egyházmegyei Karitás

Boldog Ceferino Intézet

Tárgy:

„Cigánypasztoráció a Kárpát-medencében - egyházi és civil szakemberek szociális érzékenységeinek növelése” című, EFOP-5.2.2-17-2017-00046 azonosítószámú támogatási szerződés keretében megvalósuló projekt megvalósításához módszertan, jó gyakorlatok leírása.

„MINDEN EMBER AZ ISTEN REMEKMŰVE – ISTEN NEM TEREMT SELEJTET”

**Jó gyakorlatok a cigánypasztorációban
és módszertani alapjaik**

Készítette: Boldog Ceferino Intézet (Emődi István és Emődiné Csapó Barbara)

Készült: Miskolc, 2019.

*Hálás köszönetemet szeretném kifejezni Horváthné Tóth Juditnak
a tördelési, szerkesztési munkáért, ötletekért, kreatív gondolkodásért,
kritikáért és nem utolsósorban sokéves barátságáért!*

ELŐZMÉNYEK

A Boldog Ceferino Intézetet 2014-ben hozta létre a Magyar Katolikus Püspökkari Konferencia, azzal a céllal, hogy a magyarországi cigánypasztorációt koordinálja. Az Intézet fő tevékenysége a cigányok lelkipásztorkodásával megbízott egyházi személyek, hitoktatók és munkatársaik tevékenységének segítése. A munkatársak a személyes kapcsolattartáson keresztül felméri a módszertani és pasztorális téren felmerülő igényeket, és találkozók, képzések formájában támogatni igyekeznek a szolgálatban résztvevőket. A helyi cigány közösségeket is igyekeznek támogatni, ennek egyik területe a *Hit Iskolája – lelkipásztori munkatárs képzés*, illetve a közmunkaprogram keretében a különböző közösségi feladatok elvégzésére alkalmazzák a helyi közösséghez tartozó cigány testvéreket.

A 2017-ben indult **Cigánypasztoráció a Kárpát-medencében** projekt, amelyet az EFOP-5.2.2-17 *Transznacionális együttműködések* keretében nyert el a **Boldog Ceferino Intézet** és a **Szombathelyi Egyházmegyei Karitás**z konzorciuma. Ezáltal lehetőség nyílt a módszertani és lelkeségi támogatást valamint együttműködési lehetőségeket nyújtó találkozók szervezésére. Ennek köszönhetően egyházi és civil szakemberek számára indultak képzések, amelyek fő célja a roma misszió teológiai és lelkipásztori alapelveinek ismertetése, eddigi eredményeinek bemutatása, módszertani és lelkipásztori gyakorlatok átadása, a cigánypasztorációban kiemelkedően jelentős helyszínek meglátogatása. Egyben buzdítás is volt arra, hogy a papok, szerzetesek, hitoktatók és egyházközségi munkatársak még szélesebb körben alkalmazzák ezeket a lelkipásztori gyakorlatokat és módszereket. A képzéseken a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye, a Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség, a Gyulafehérvári Caritas és a Kassai Főegyházmegye határon túli szakemberei mint együttműködő partnerek vettek részt, de más egyházmegyékből is érkeztek érdeklődők, így a határon túli magyar anyanyelvű cigány közösségekhez is kapcsolódni tudtak a hazai szakemberek. A képzések tematikája nemcsak pasztorális területeket érintett, hanem külső szakemberek bevonásával többek között a hátrányos helyzetű fiatalokkal és családokkal kapcsolatos pedagógiai, pszichológiai kérdésekre, a családsegítés, szabadidő, iskolai lemorzsolódás és a hitoktatás problémáira, az együttműködési mintákra, a közösségépítés nehézségeire is fókuszált.

A kétéves projekt több helyszínen zajlott, találkozók, tréningek és konferenciák formájában. A képzések anyagából, a tanulmányutak során megismert helyszínekből, illetve az Intézet korábbi kapcsolataira alapozva állítottuk most össze ezt a módszertani gyűjteményt, amely a jó gyakorlatok bemutatásával hosszabb távon is segíti a munkába bekapcsolódókat.

A projekt két éve alatt a cigánypasztoráció területén dolgozó magyarországi szakemberek zömével megismerkedtünk. Megismertük a munkaterületük szükségleteit, és a helyi igényekre adott válaszokat. Számos reménykeltő eseményen, programon vettünk részt, volt alkalmunk a határon túli szervezetek

munkáját is megismerni. Jelen összeállítás célja, hogy megvizsgáljuk, hogy vannak-e olyan közös módszertani irányelvek a cigánysággal való foglalkozás terén, ami segítené azok munkáját, akik újként kapcsolódnának be a cigánypasztorációba.

MÓDSZERTAN

A cigánypasztoráció módszertana és a hozzá kapcsolódó jó gyakorlatok bemutatásakor elengedhetetlen, hogy átgondoljuk, mit is jelent a cigánypasztoráció. Minél több munkatárssal beszélünk, annál több megközelítés és szempont merült fel a cigánypasztoráció fogalmának tisztázásakor. Ha szigorúan a szó jelentéstartalmából indulunk ki, akkor a cigányságra mint népcsoportra irányuló pasztorális feladatokra kell gondolnunk. A pasztorális feladat küldetés, amely magába foglalja az Evangélium hirdetését és a cigányság megtartását, lelkigondozását egyházunkban. Létezik-e egységes gyakorlat, módszertan ezen a különleges területen? Még eddig nem találkoztunk vele, ezért döntöttünk amellett, hogy a Boldog Ceferino Intézet képzésein részt vevő szakemberekkel összegezzük a közös tapasztalatokat, és elérhetővé tesszük azok számára, akik szeretnének tenni ezen a területen, illetve érdeklődnek a téma iránt.

A cigánysághoz mint népcsoporthoz közelítve nem annyira tudással kell rendelkezni, mint inkább *elfogadással, befogadással, nyitottsággal, szerető szívvel*. A cigánypasztorációra mint a társadalmi integráció eszközére is szoktak tekinteni. Az integráció szóról gyakran elkülönült részek összeillesztése jut eszünkbe, vagyis az a szemléletmód, hogy egy fejlődő többség befogadja a lemaradó kisebbséget. Számunkra viszont egy inkluzív társadalom képe merül fel, ahol befogadva – együtt fejlődve együtt leszünk többek, gazdagabbak. Mint ahogy maga a tanítás folyamata is kétirányú folyamat: nemcsak a tanár hat a diákra, hanem a tanár is formálódik, alakul a diákjai által, ha reflektál erre a folyamatra és önmagára. Ezt a kétirányú folyamatot érdemes Szent Ignác példáján egy harmadik szereplővel kibővíteni: az isteni jelenlét fényében vizsgálni a tanítás, oktatás folyamatát. Ha így reflektálunk önmagunkra, a tanítványunkra és a folyamatra, egész más megvilágításban látjuk a cigányságot, a felénk irányuló pasztorális, oktatási, karitatív vagy éppen szociális munkát. Ez még inkább az inklúziót jelenti, vagyis a szerető, együtt fejlődő befogadást.

Létezik-e egyáltalán egy egységes séma, egy minden helyen, minden szinten működő „keretrendszer” vagy „csomag”, aminek a használatával a cigányság megközelíthető pasztorális céllal?

A részt vevő szervezetek és szakemberek a jó gyakorlatok kérdésénél először mindig a JELENLÉTet említették. Jelen lenni azt jelenti: közel lenni, megszólíthatónak lenni, figyelmesen, türelemmel meghallgatni, elfogadni, befogadni. Tehát az első és legfontosabb, bármi is egy szervezet vagy program karizmája, hogy *jelen van a segítették életében*. A jelenlét ezen a területen lehet szociális, oktatási vagy pasztorális. De mégis mindegyik keresztény kötődésű megközelítésnél azonos a cél: Jézus Krisztus Evangéliumát hirdetni.

Ezek a területek emberek által kerülnek elérhető közelségbe, tehát az egyes ember figyelme, türelme, elfogadása az, amivel a segítségre szoruló először találkozik, ez a figyelmes jelenlét, amit a segítő első körben adni tud, ami által jelen van. **A jelenlét és a tevékeny szeretet** szavakban foglalható össze leginkább, ez minden bemutatott program alapja.

A cigánypasztorációt, illetve célját, eszközeit a benne dolgozók is eltérően fogalmazzák meg. Egyesek szerint célja egyszerűen az Evangélium hirdetése minden népnek, így a cigány népnek is. A krízishelyzetek megoldása pedig a szociális szervezetek feladata. Vannak, akik kicsit tágabban értelmezik a cigánypasztorációt, és az alapvető szükségletek kielégítését, munkahelyteremtést, öngondoskodásra nevelést is a feladatok közé sorolják, ehhez forrást keresnek, ebben a formában vannak jelen a rászorulóknak életében. Mások az oktatás által mutatnak a Megváltó Krisztusra. A tapasztalatok alapján minden út járható, minden megközelítés mutat eredményeket. A lényeg mindenképpen a cigányság megszólítása, Krisztus hívó szeretetének a megmutatása, családok, különböző generációk meghívása Krisztus közösségébe.

Tény, hogy minden plébánián sokszínű a közösség, és minden csoportnak más és más igényei vannak. A plébánia életében leginkább a keresztelés és temetés alkalmával találkozunk a lelkipásztorok a cigányság jelentős részével. Az is nyilvánvaló, hogy más és más eszközöket kell használni a különböző csoportok bevonására, megszólítására, s a modern pedagógiai eszközök ismerete és használata elengedhetetlenül fontos. Ezen a ponton is meg kell említeni, hogy minden egyes közösség más, így az eszköztár sem lehet ugyanaz. S hogy melyik közösség építéskor melyik eszközrendszer hatásos, ezt az adott helyszín és helyzet mutatja meg. De a cigánypasztoráció célját éppen ebben határozhatjuk meg: *bevonni a cigány embereket is a teljes egyházi közösségbe, teljes szentségi közösséget fölépíteni velük.*

A cigányságot pasztorális céllal megközelítő szolgálat nagyon hamar találkozik azzal a kérdéssel, hogy lehet-e a szerető és irgalmas Istenről beszélni az éhezőknek, a krízishelyzetben lévőknek, a nyomorban élőknek? Amíg a legalapvetőbb szükségletek nincsenek kielégítve, addig a magasabb rendű szükségletek nem kerülhetnek a figyelem vagy az érdeklődés középpontjába.

Jézus Krisztus szeretetét, megváltását közel vinni az emberekhez sok módon lehet. Akármelyik úton indulunk is el, a feladat komplexitásától lesz nehéz, és ugyanebben áll a szépsége is. Ugyanis a legfőbb hiányban jelen lenni megfoghatatlan, valójában titok. Minden más lehetőség, ami adódik, ajándék. Ha merünk addig elmenni, ahol az emberi szenvedést megtapasztaljuk, merünk CSAK JELEN LENNI, ott lesz igazi kapcsolat, onnan lesz közös út és fejlődés. Ha ezen felül tudjuk oktatással, karitatív munkával, szociális segítségnyújtással támogatni, erősíteni a rászorulókat, az valóban ajándék lesz a segítő és segített számára is.

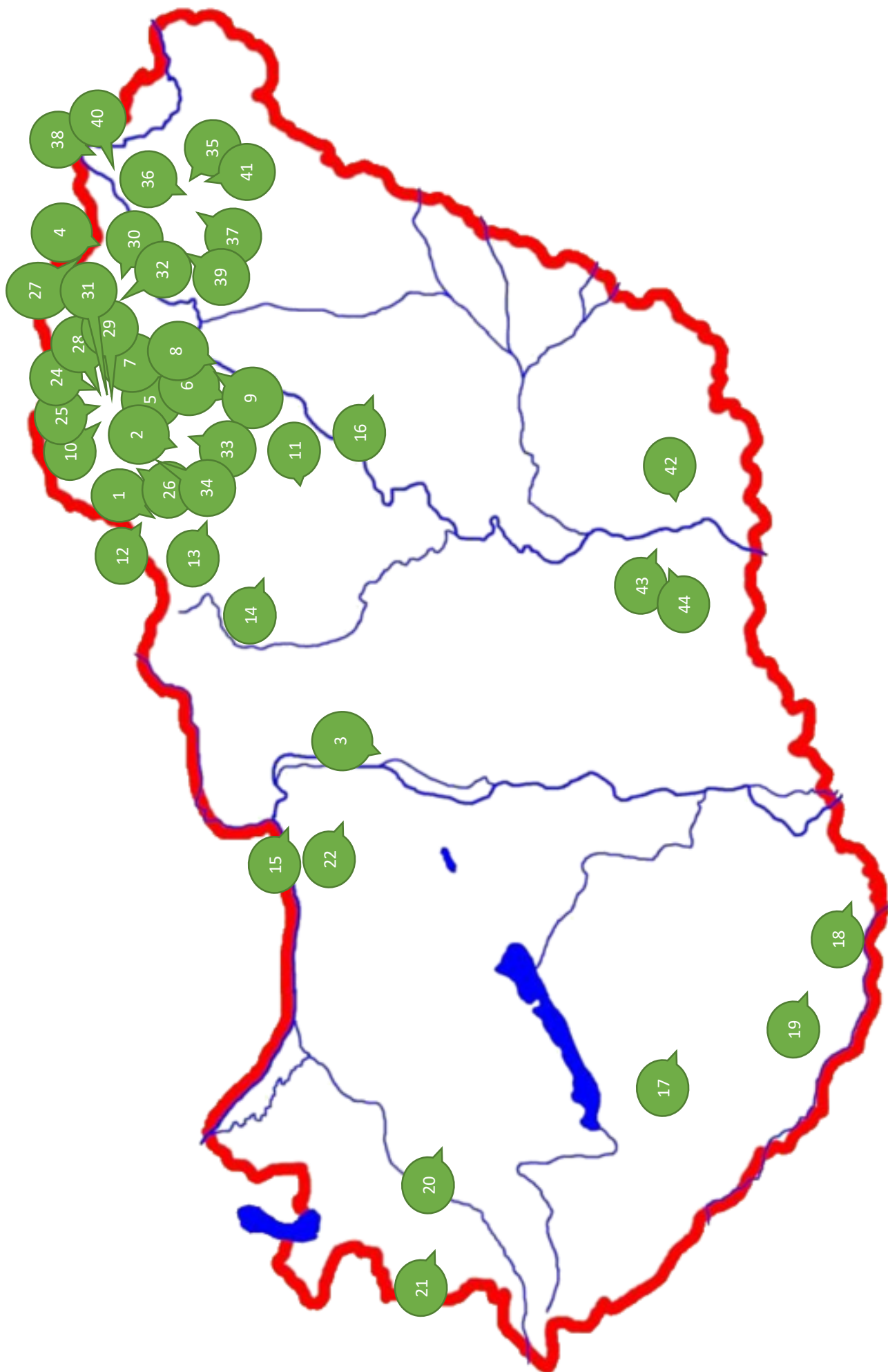
Felmerült a beszélgetések során az eredményes munka mibenléte. Mi számít eredménynek? Kell-e eredményekről beszélnünk a cigánypasztorációban? Kell-e számszerűsíteni a munkánk „eredményét”? Számít, ha elmondjuk, hogy hányan járnak misére, hány elsőáldozóval volt több idén, mint tavaly? Vagy az számít eredménynek, ha egy faluban senki nem jár rongyosan-koszosan, nem éheznek, van munkája, ezáltal méltósága, megtalálta a helyét a szűkebb közösségében köszönhetően a helyben lévő testi-lelki segítségnek, szolgálatnak? Bárhogyan is fogalmazzuk meg a várt eredményt, többirányú segítségnyújtásra

van szükség. Ami mások számára látható, illetve megfogalmazható eredmény, az több szervezet közös munkáját hordozza, teszi láthatóvá.

JÓ GYAKORLATOK

A „jó gyakorlatok” között olyan szervezeteket mutatunk be, ahol a sokéves munka eredményeként valamilyen intézmény jött létre. Ahol a legkevésbé egyetlen személy jelenlététől függ a működés. Sok ilyen projekt van, és szép számmal akadnak egyszemélyes projektek is. Várjuk is azon projektek jelentkezését, akik úgy érzik, hogy itt lenne helyük. Tervezzük kiadványunk továbbfejlesztését, kisebb szervezetekkel való szorosabb kapcsolat kialakítása is nyitottak vagyunk. Most a nagyobb múlttal rendelkező intézmények felsorolására vállalkozunk. Reményeink szerint további helyszínekkel bővíthetjük a listát.

1. Arló	23. Abod
2. Miskolc	24. Rakaca
3. Budapest	25. Rakacaszend
4. Sátoraljaújhely	26. Múcsony
5. Köröm	27. Felsőregmec
6. Girincs	28. Felsővadász-Gadna
7. Sajóhídvég	29. Homrogd
8. Kesznyéten	30. Tolcsva
9. Kiscsács	31. Selyeb
10. Balajt	32. Encs
11. Mezőszemere	33. Sajópetri
12. Ózd	34. Edelény
13. Sirok	35. Hodász
14. Gyöngyösoroszi	36. Kántorjánosi
15. Esztergom	37. Máriapócs
16. Karcag	38. Tuzsér
17. Kaposfő	39. Nyíregyháza
18. Alsószentmárton	40. Kisvárd
19. Gilvánfa.	41. Nyírkáta
20. Celldömölk-Alsóság.	42. Hódmezővásárhely
21. Szombathely	43. Baks
22. Zsámbék	44. Kistelek

RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ

ARLÓ

Intézmény neve: **ELFOGADLAK ALAPÍTVÁNY**

Fenntartó: **Szent Ferenc Kisnővérei Szerzetesközösség**

Cím: 3663 Arló, Csikány Miklós tér 1.

Honlap: <http://szfkisnoverei.communio.hu/>

Kapcsolat: elfogadlakalapitvany2003@gmail.com

Kontakt személy: Szász Csilla Rita nővér

Jó gyakorlat: A ferences lelkületű segítő szeretet, törekvés munka általi önbecsülés megteremtésére.

Együttműködés: Szívesen fogadnak önkénteseket, együttműködnek a Szalézi Szent Ferenc Társasággal és a Jézus Társaságával, a helyi önkormányzattal; tagjai az Egyházi Szociálpedagógiai Hálózatnak.

Arló Ózd szomszédságában található, lakosainak fele roma származású. A munkanélküliség a kistérségben 20%, Arlóban eléri a 30%-ot. Alacsony a szakképzettek aránya, gyakori az írástudatlanság. A gyermekek nagy része halmozottan hátrányos helyzetű, tanulási problémákkal küzd, céltalan. Az egész településen jellemző az aluliskolázottság.

Az Elfogadlak Alapítvány az itt élő hátrányos helyzetű, elsősorban roma gyerekeknek nyújt a tanulást segítő és a szabadidő hasznos eltöltését megvalósító foglalkozásokat a **Befogad-Lak** és a **Vár-Lak** helyiségekben. Nevéhez hűen fő céljai egyike a gyerekek, fiatalok és családjaik előítéletektől mentes teljes elfogadása és befogadása, mert a valódi szeretetben lehet növekedni. Körülbelül 50 családot látnak el.

Az Alapítvány tevékenységei¹

Családi napközi: 2-5 éves korú gyermekeknek óvodai foglalkozás délelőttönként.

Tanoda: 6-14 éves korig az általános iskolás gyermekeknek szóló tanulást segítő és a szabadidő hasznos eltöltését előmozdító délutáni foglalkozás (tanulás egyénileg és kis csoportokban, kézművesség, kutyaterápia, foci, főzés, kirándulás stb.).

„Veled tanulok” program: a középiskolás fiatalok tanulását segítő egyéni és kiscsoportos foglalkozások szaktanárok közreműködésével, ösztöndíj-program.

Felnőttek tanulása: a Jezsuita Lehetőségek Iskolájával együttműködésben segítséget nyújtanak a 18. életévüket betöltött felnőtteknek, hogy az általános iskola 1-8. osztályát elvégezzék, egyéni és kiscsoportos tanulás és vizsgákra való felkészítés keretében.

¹ http://www.eszph.hu/?page_id=44 (2019. 08.30)

Tankert: a 2012-ben elindított tankert célja, hogy a fiataloknak megtanítsák a háztáji gazdálkodás alapjait, akik utána saját családi kertjüket egymás segítségével megművelhetik, ezáltal egyrészt hasznos tevékenységgel foglalkoznak, másrészt biztosítják a család számára szükséges friss zöldségek egy részét.

MISKOLC

Intézmény neve: **LEHETŐSÉGEK ISKOLÁJA**²

Fenntartó: **Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya**

Cím: 3529 Miskolc, Szilvás u. 37. (Kerkai Jenő Nyitott Ház)
1085 Budapest, Horánszky u. 20. (Párbeszéd Háza)

Honlap: <https://jezsuita.hu/lehetosegek-iskolaja/>

Kapcsolat: csapo.barbara@jezsuita.hu

Kontakt személy: Emődiné Csapó Barbara

Jó gyakorlat: A Lehetőségek Iskolájában hátrányos helyzetű felnőtteket segítenek az első nyolc osztály elvégzésében. Az együttműködés erejével tud eredményesen működni. Kezdetektől együttműködő partnerek: Don Bosco Szaléziák, Szent Ferenc Kisnővérei, helyi önkormányzatok, civil szervezetek, egyházmegyei karitás, Cursillo mozgalom, Boldog Ceferino Intézet. Ennek eredménye megmutatkozik abban, hogy a tanítványok könnyebben megtalálják a helyüket az egyházban, a plébánián, lelkiségi mozgalmakban. Két saját koordinálású iskola mellett másik 4-5 településen oktatnak egyházi vagy civil szervezetek munkatársai. A közös alapokon nyugvó oktatás mellett a vizsgáztatás menete, követelménye egységes. Így elmondható, hogy **a Lehetőségek Iskolája egy hálózat**, amelyet a közös értékrend és segíteni akarás tart össze. Jelenleg Esztergomban, Csobánkán, Arlóban, Bagon vannak együttműködő partnerek, akik megszervezik az oktatást a saját önkénteseikkel, magukénak vallják a jezsuita nevelési elveket, és az elvek mentén segítséggel felkészítik vizsgára a felnőtt tanulókat.

Együttműködés: Don Bosco Iskola, Kazincbarcika, önkormányzat

Miskolcon 2010 óta a Nyitott Ház alapításával egy tanodát (Összefogás a magyar családokért egyesület „Kereszt az Aszfaltdzsungelben Tanoda”) befogadva, együttműködve az általános iskolás korosztály és felnőttek oktatása történik. Mindkét szervezet tagja az Egyházi Szociálpedagógiai Hálózatnak. *Küldetésnyilatkozata szerint* a „Lehetőségek Iskolája az olyan társadalom peremére szorult felnőttek oktatását vállalja, akik felismerték, hogy marginális helyzetük háttérében iskolázatlanságuk is áll. Cél egy megrekedt szocializációs folyamat elindítása, amely a társadalmi integráció felé vezet. Az általános iskolai tanulmányaik befejezése után a tanítványoknak tudnak munkát vállalni, vagy be tudnak iratkozni szakmai képzésekre. Az ignáci pedagógiai alapokon nyugvó oktatás elsősorban önkéntesekkel valósul meg, s a személyes törődés és elfogadás légkörében történik. A mindennapi élet adta feladatokban használható tudás átadása a cél, azért, hogy csökkenjen a kiszolgáltatottság. Cél továbbá a világot megérteni akaró, saját sorsukat

² <https://jezsuita.hu/lehetosegek-iskolaja/> (2019. 08.30)

kézbe venni képes, önmagukat értékesnek érző emberek segítése az oktatás által. Fontos a közös munka során a családi szerepek, a roma identitás, a keresztény hit megerősítése. Ez a folyamat kihat a családok életére is: a tanulás és művelődés a családok mindennapjainak részévé válik, érték lesz a tanulás. Remény szerint ezek a roma családok a társadalom értékes, felelős tagjaivá válnak.”

SÁTORALJAÚJHELY

Intézmény neve: **ÚJ HELY TANODA**

Fenntartó: **Magyar Piarista Rendtartomány**

Cím: 3980 Sátoraljaújhely, Deák utca 19

Honlap: <https://ujhely.piarista.hu/tanoda/>

Kapcsolat: tanoda@satoraljauihely.piarista.hu

Kontakt személy: Fábrikné Király Klára, Szabó László ScP

Jó gyakorlat: Oktatással Jézushoz – A piarista misszió egyik fő céljaként fogalmazta meg, hogy a rendalapító *Kalazanci Szent József* szándékát beteljesítve a legszegényebbeknek is elvigyék Jézus hírét, s felkarolva őket, közösen keressék a teljes élet felé vezető utat.

Együttműködés: Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat tagjaival közös tréningek, programok a gyerekeknek.

2016 októberében megnyitotta kapuit az *Új Hely Piarista Tanoda*, ahol hátrányos helyzetű, főként cigány származású általános iskolás gyerekek (negyediktől nyolcadik osztályig) tanulnak délutánonként, hétfőtől péntekig. Az EFOP-3.3.1-15 jelű tanoda pályázat által működik a Tanoda. 2016-tól az önkormányzattól használatba kapott épületben végzik munkájukat, azonban saját házában szeretnének otthont adni a Tanodának. A piarista tanoda célja, hogy csökkentse a tanulók szociális hátrányokból fakadó nehézségeit, segítse iskolai előmenetelüket, növelje sikerességüket, segítő környezetben gazdag módszertani tárházával pozitív tanulási élményben részesítse a gyerekeket. A munka három tízfős csoportban történik órarendi beosztással, délutánonként négy órában. A tanoda tantestületét a város általános iskoláiban tanító kollégák adják, akik délelőtt is találkoznak a gyerekekkel, így megoldott iskolai előmenetelük közvetlen kísérése is.³

³ https://piarista.hu/intezmeny/satoraljauihely_piarista_tanoda

KÖRÖM, GIRINCS, SAJÓHÍDVÉG, KESZNYÉTEN, KISCSÉCS

Intézmény neve: **JPIC Iroda**⁴ (Justice, Peace and Integrity of Creation – igazságosság, béke és a teremtés megőrzése)

Fenntartó: **Isteni Ige Társasága Magyar Rendtartománya** (Verbita Rend)

Cím: 3577 Köröm, Kossuth Lajos utca 35.

Honlap: <http://www.verbita.hu/igazsagossag-beke-es-teremtes-megorzese>

Kapcsolat: jpichungary@yahoo.com

Kontakt személy: Juhos Ferenc SVD – P. Chavvakula Lourduraju SVD

Jó gyakorlat: A missziós munka középpontjában a hit, a közösségépítés és az oktatás áll. A szerzetesi életet példaként mutatják fel.

Együttműködés: Helyi önkormányzatokkal, egyházmegyei karitással (vetőmag, saját konyhakert akció).

Tevékenységek: hitoktatás, cursillós csoportok, gyermek és családközösségek, kézműves foglalkozások.

Kiemelt feladatnak tekintik a társadalom peremén élő szegények támogatását és a karitatív szolgálatot is. Magyarországi cigánymissziójukat az ország északkeleti részén, Dél-Borsodban, a Sajó folyó mentén, Köröm községben és az ottani plébániához tartozó falvakban kezdték el. (Girincs, Kiscséc, Kesznyéten és Sajóhídvég) Ezek a nagy múltú településeken különböző kultúrájú emberek éltek és élnek ma is együtt. A cigány családok egyre növekvő aránya a térségben erős feszültséget generál. A cigányság súlyos problémákkal küzd. A szegénység, a munkanélküliség, a rossz szociális körülmények, az alacsony szintű iskolázottság, a munkanélküliség, az ingerszegény környezet, a korán szülővé válás folyamata a legtöbb esetben rossz irányba terelik a nevelést. A verbita rend által fenntartott missziós iroda szisztematikus munkája kiutat mutat a Dél-Borsodban élő hátrányos helyzetű családok számára a teljes elszigetelődésből. A 2010 óta tartó munka eredményeként a falvakban gyermek- és családközösségek alakultak, létrejöttek hittan- és cursillós csoportok, de teret kapott a személyes, közvetlen kapcsolatra épülő családi evangelizáció is a verbita atyák törekvései nyomán. Ebben a komoly munkában önkéntesek is részt vesznek, akik saját idejüket, erejüket nem kímélve fáradoznak, hogy nehezebb sorsú embertársaik életét megkönnyítsék. Bízunk abban, hogy munkájuk által a misszióban részt vevőket hitre nevelik, Jézus Krisztushoz közelebb viszik, hogy az egyház aktív tagjaivá váljanak és a társadalom elvárásai szerinti élet felé közeledjenek. További nem titkolt célja a misszióknak a béke és az egyetértés megteremtése a társadalom különböző

⁴ <https://www.magyarKurir.hu/hirek/-misszio-nem-aldozat-hanem-kivaltsag-verbita-ciganypasztoracio-del-borsodban>

csoportjai között. Kezdetben családmiszióval kezdődött munkájuk, mára a gyermek és ifjúsági evangélizáció felé mozdult el. Három csoportban 70 gyermek jár rendszeresen hozzájuk, nyaranta 150 gyerekkel szerveznek táborokat. Az óvoda és az általános iskola az Egri Főegyházmegye fenntartásába került. Élelmiszert, ruhát nem osztanak, csak karácsonykor, ugyanakkor a vetőmag és saját konyhakert akcióban egyre több család vesz részt.

BALAJT

Intézmény neve: **BALAJTI TANÚSÁGTEVŐ ROMA KÖZÖSSÉG**

Fenntartó: –

Cím: Balajt – Kápolna

Honlap: –

Kapcsolat: emdzsibi@gmail.com

Kontakt személy: Molnár Gál Béla

Jó gyakorlat: szalézi megelőző módszer: oratórium gyermekeknek – imádság, játék, hittan, felnőtt bibliaóra, hitoktatás, nyári táborok, életvezetési tanácsadás, szociális segítségnyújtás

Együttműködés: edelényi plébánia, helyi önkormányzat, Don Bosco Iskola

A balajti misszió akkor indult, amikor az egyik roma szülő a kazincbarcikai Don Bosco iskola igazgatójának, Molnár-Gál Bélának azt mondta, hogy jó volna Balajton is kezdeni valamit a cigányokkal. A négy gyermekes diakónus apuka komolyan vette a hívást, mára egy stabil, jól működő közösség az eredmény. A közösség tagjai azóta sok feladatot átvettek a kezdeti szervezőtől. Érthető módon Don Bosco nevelési módszerei mentén alakult ki a rendszer: egy héten egyszer oratórium (játék és imádság) van a gyerekeknek, pénteken bibliaóra a felnőtteknek, vasárnap igeliturgia. A jelenlét alapja a családi légkör, az állandó szeretetteljes odafigyelés. Eleinte a gyerekek jártak az alkalmakra, utána az édesanyák is kíváncsiak lettek, hogy hová járnak a gyerekek olyan lelkesen, majd az édesapák is részei lettek a közösségnek. Vasárnap 40-50 fő vesz részt az igeliturgián vagy szentmisén, ünnepekkor 80-90 fő.

Leglátványosabb közös munkájuk egy régi épület felújítása volt, amelyet az egyházmegye vásárolt meg részükre, hogy kápolnát alakítsanak ki benne. A karbantartás, fűnyírás teljesen a közösség által ellátott feladat. Mindennek van felelőse a liturgiában is.

A tanuláshoz való viszony teljesen megváltozott. Minden középiskolás korú gyerek Edelénybe vagy Kazincbarcikára jár a Don Bosco Iskolába. A felnőttek is bátran mennek tanulni, van már egy dajka és nevelőszülő is. Egyre többen vannak, akik a felnőttek közül érettségiztek, utána szakmát tanultak, az egyik anyuka pedig kateketika-lelkipásztori munkatárs szakra jár az Egri Hittudományi Főiskolára.

Javult a közbiztonság, csökkent a lopások száma, télen inkább kérnek megoldást a tüzelőhiány megoldására, de nem mennek az erdőbe lopni. Kevesebb a veszekedés, verekedés, káromkodás, átkozódás. Ha vita van, hamarabb kérnek bocsánatot. Néhány nem cigány család is részt vesz a vasárnapi szentmisén, igeliturgián.⁵

⁵ A hely Balajt. Kossuth Rádió adása 2018.09.26. <https://www.youtube.com/watch?v=k6hHcTbAsYw&feature=youtu.be>

KAZINCBARCIKA

Intézmény neve: **DON BOSCO ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKKÖZÉPISKOLA, SZAKGIMNÁZIUM, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM**

Fenntartó: **Szalézi Szent Ferenc Társasága**

Cím: 3700 Kazincbarcika, Május 1. út 11.

Honlap: <http://www.don-bosco.sulinet.hu/>

Kapcsolat: donbosco.szakiskola@upcmail.hu

Kontakt személy: Molnár Gál Béla

Jó gyakorlat:

Bosco Szent János pedagógiai módszerének lényege a **befogadó otthon, a támogató család**: ezt az iskolában a kollégium és az életre nevelő iskola biztosítja; **evangelizáló közösség**: a valahová tartozás tapasztalatát adja és a **szabadidő tartalmas eltöltése**, aminek helye az oratórium. Itt szövődnek barátságok, játékokra, szabadidő aktív eltöltésére alkalmas hely, amely formálja az egyéniséget, kialakítja a személyes kapcsolatokat, közösséget teremt. Az ész, a vallás és a szeretet van a középpontban.

Kihelyezett szülői értekezlet: mivel a szülők sok esetben nem engedhetik meg maguknak, hogy beutazzanak az iskolába szülői értekezletre, a tanárok mennek ki a falvakba. Kötetlen légkörben, sok esetben gitárral, énekléssel, közös étkezéssel zárul a gyermekekről, tanulásról szóló együttlét. Közelebb kerülnek a szülőkhöz, erősödik a szülők és az iskola kapcsolata, ami segíti az iskola nevelő munkáját.

Sikerélmény adása a gyerekeknek: ha a tanulásban nincs, vagy csak kevés a sikerélmény, akkor az iskolán kívüli programokban teremtenek olyan alkalmat, lehetőséget, ahol sikerélményhez juthat a gyerek. Ezeken a programokon az oratórium keretein belül vesznek részt a gyerekek.

Együttműködés: szerzetesrendekkel, helyi önkormányzatokkal, egyházmegyével, karitással

„Az Iskola többcélú oktatási intézmény, 1993 szeptember 1-től van a Szalézi Társaság fenntartásában, és kezdte meg a működését Kazincbarcikán. Az iskola a város egy központi helyén kapott helyett és 2009-től egy új szakképzési épülettel bővült. A kazincbarcikai „Don Bosco” már a kezdetektől a hátrányokkal, nehézségekkel küzdő diákok felzárkóztatását, számukra az iskola befejezését, az életben való elindítást próbálja sikeresen megvalósítani, s ezáltal a tanári és a szakmai team nagy gyakorlattal rendelkezik bizonyos problémák megoldásának terén. A szalézi identitást figyelembe kell venni a munka során, miszerint a tanítás alapja a szeretet és a vallás. A beszélgetéseknek, közös játékoknak, az iskola barátságos, családi légkörének, a tanórán kívüli jelenlétnek szintén nagy szerepe van. Pedagógiájuk alapja a Don Bosco módszer, miszerint az állandó, segítő jelenlét, az odafordulás, a szeretet és a preventív rendszer

jelentősen hozzájárulnak a már lemorzsolódott, hátrányos helyzetű fiatalok iskolapadba ültetéséhez, valamint azon kompetenciák elsajátításához, amelyek a szakma vagy az érettségi megszerzéséhez szükségesek. Ezért elsődlegesen a diákok igényeiből, elvárásaiból indulnak ki, hiszen ezekre reagálva lehet őket bevonni közös életterünk, az iskola mindennapjainak alakításába, formálásába. Egy olyan hatékonyan működő, sikerességet biztosító, a tanulók teljes életére ható iránymutató programot kell alkalmazni, amely lehetőségeket teremt a már más intézményekből lemorzsolódottak, különböző hátrányokkal küzdő, pere-remre szorult diákok számára.”⁶

⁶ <http://www.don-bosco.sulinet.hu/iskola/>
https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=Q3XIMQciBbw
Rácz Zsuzsanna Enikő: „Csoda történt, itt vannak a gitárok!” – Cigánypasztoráció a szaléziaknál. In: Képmás.hu, 2018.11.12. https://kepmas.hu/csoda-tortent-itt-vannak-a-gitarok-ciganypasztoracio-a-szaleziak-nal?fbclid=IwAR0UT2-fHriR4EQBoJUKUYhEmAcceLNPYX80H__9o1nb_qi4EOek8VB58Jo

MEZŐSZEMERE

Intézmény neve: **EGRI FŐEGYHÁZMEGYEI CIGÁNYMISSZIÓS KÖZPONT**

Fenntartó: **Egri Főegyházmegye**

Cím: 3378 Mezőszemere, Szabadság u. 102.

Honlap: –

Kapcsolat: balazs.jozsef@egriegyhazmegye.hu

Kontakt személy: Balázs József cigány kisebbségi lelkész

Jó gyakorlat: Cigány missziós és információs központ létrehozása, lelki gyakorlatok szervezése, közösségépítés, azok segítése, akik a cigánysággal kapcsolatban vannak: iskolaigazgatók, paptársak, intézményvezetők.

Együttműködés: iskolák, önkormányzatok, szociális ellátó rendszer

Feladatai közé tartozik, hogy látogassa plébániákat, és hozzon létre élő cigány közösségeket. Három éves munkája során több kis közösség is elindult: Miskolc-Lyukó völgyben, Boldván, Felsőregmecen, Mezőkeresztesen, Erdőtelten, Tarnaörsön. Ezek a kis csoportok 5-20 fővel működnek, jellemzően imaalkalmak, dicsőítések, hittan órák formájában jönnek össze.

ÓZD

Intézmény neve: **SZENT KERESZT FELMAGASZTALÁSA PLÉBÁNIA**⁷

Fenntartó: **Római Katolikus Plébánia**

Cím: 600 Ózd, Ív út 2.

Honlap: –

Kapcsolat: szentkeresztzozd@gmail.com

Kontakt személy: Mischinger Ferenc plébános

Jó gyakorlat: Ózdon több szervezet együttműködve segíti a rászorulókat, többen kötődnek a plébániához is, de az egész városra kiterjedő tevékenységet végeznek.

A plébánia ad otthont több segítő és missziós közösségnek, például a **FOKOLÁRE MOZGALOM KOHÓ PROJEKTJÉNEK**.⁸ A helyi katolikus iskolával és plébániával együttműködve sport-, játék-, és imaalkalmakat szerveznek 15-20 fő bevonásával

Kontakt személy: Silvia Scatragli

Szintén kimagasló és látványos missziós munkát végez a **GYŐZTES BÁRÁNY MISSZIÓS KÖZÖSSÉG**.⁹ A 25-30 főt számláló, utcai missziókat, imaalkalmakat szervező közösség énekkel, imával a direkt evangelizáció céljával működik. Az ózdi születésű, a helyi nehézségeket ismerő, ám Budapesten élő és dolgozó fiatalember, Berki Tamás, családjával vállalta fel a közösség építését, működtetését. Kéthetente járnak Ózdra szolgálni. A helyi plébániával közösen alkotnak segítő közösséget.

Kontakt személy: Berki Tamás

Jelentős még a helyi **KARITÁSZ** missziója: önkéntesekkel napi szintű élelmiszerosztást szerveznek legrászorultabbaknak, számos önkéntes bevonásával.

Együttműködés: Ózdon kiemelkedő az Élelmiszerbank és más felekezetek szeretetszolgálati együttműködése. Több rászorulóknak tudnak az együttműködés által segíteni.

⁷ <https://ozd.hu/content.php?cid=cont_4d80857f13ee33.65145865>

⁸ Jóság és szeretet. Ózd.hu – 2019. szeptember 15. <<https://www.ozd.hu/news.php?id=8518>> (2019. 09. 16.) Szeretet-dobókockát helyeztek el Ózdon a Fokoláre mozgalom kezdeményezésére. Magyar Kurír online – 2019. szeptember 23. <<https://www.magyarkurir.hu/hazai/szeretet-dobokockat-helyeztek-el-ozdon-fokolare-mozgalom-kezdemenyezesere>>

⁹ <<https://www.facebook.com/gyoztesbarany>>

Gondoskodás a léleknek. Ózd.hu – 2019. január 10. <<http://ozd.hu/news.php?id=7682>>

EGER

Intézmény neve: **FŐEGYHÁZMEGYEI KARITÁSZ**

Fenntartó: **Egri Főegyházmegye**

Cím: 3300 Eger, Szaicz Leó u. 7.

Honlap: <http://eger.egyhazmegye.hu/hivatal/foegyhazmegyei-karitasz-kozpont/foegyhazmegyei-karitasz-kozpont>

Kapcsolat: eger.caritas@gmail.com

Kontakt személy: Árvai Ferenc igazgató

Jó gyakorlat:

„Egy családnak, egy évben, egy nagy bajban” – program. (pl. kikapcsolt áramszolgáltatás visszakötése), katasztrófák után segítségnyújtás. Rendszeres támogatás: saját konyhakert-program: vetőmag illetve palánta akció az egyházmegye településein. Élelmiszer, ruha, bútor adomány. Karitás központok létrehozása nagyobb településeken, nagy létszámú önkéntes csoport bevonása. Plébániai karitás csoportok létrehozása, támogatása.

Árvai Ferenc atya siroki plébánosként jó kapcsolatot ápol a cigánysággal. Lelkipásztori feladatokat ellátva segíti a rászorulókat.

GYÖNGYÖSOROSZI

Intézmény neve: **GYÖNGYÖSOROSZI SEGÍTŐ KEZEK ALAPÍTVÁNY**

Fenntartó: **Jó Pásztor Nővérek Kongregációja**

Cím: Gyöngyösorosi, Kossuth Lajos u. 61.

Honlap: <http://www.jopasztor.hu/gyongyosorosi-misszio/>

Kapcsolat: bpmagyarorszag@gmail.com

Kontakt személy: Maria de Lurdes Dutra

Jó gyakorlat: Jövő Háza – közösségi központ, délutáni napközi, nyári táborok helyszíne. Hetente hitoktatás, közösségépítő teadélutánok, szombatonként gyermekfoglalkozások, különös figyelmet fordítanak a lányokra, fiatal édesanyákra.

Együttműködések: helyi plébánia – hitoktatás, adományszervezés a legrászorultabbaknak.

A nővérek – főleg külföldi adományokból – felépítettek egy szociális központot, amelyben közösségi termek, műhelyek és egy tankonyha kapott helyet.

A település mintegy 1500 lakosának nagy része hátrányos helyzetű. A központban délutáni napközi működik, nyáron táborozni viszik a hátrányos helyzetű, főként roma gyerekeket. Tisztálkodási lehetőséget biztosítanak, adományt adnak a rászorulóknak főként iskolakezdés előtt. Szülői értekezleteket tartanak, amin a polgármester asszony is részt vesz, ilyenkor teáznak, sütiznek, beszélgetnek. Havonta, kéthavonta ruhavásárt is szerveznek.

A nővérek számára fontos, hogy a hit- és erkölcsstan oktatásból se maradjanak ki az arra igényt tartók. Ez nemcsak a közösségi házba járóknak lehetőség, hanem a falu összes gyermeke számára. A plébános atyával együttműködve szolgálnak ebben.

Jó gyakorlat: sokszor azzal segíthetnek legtöbbet, hogy a közelükben élnek, jelen vannak, osztoznak örömeikben-bánatukban és szeretik őket.

KARCAG

Intézmény neve: **SZENT PÁL MARISTA ÁLTALÁNOS ISKOLA**

Fenntartó: **Mária Iskolatestvérek Szerzetesközösség**

Cím: 5300 Karcag, Zádor utca 3.

Honlap: <http://www.szentpalkarcag.hu/>

Kapcsolat: szentpalkarcag@szentpalkarcag.hu

Kontakt személy: Dánielné Kacsó Andrea igazgató

Jó gyakorlat: Iskolai pasztorális bizottság működik, amely segítségével az egyházi év és a marista ünnepek az iskolai lelki élet mindennapi részévé válnak. Minden tanévnek van egy mottója, amit havonta más osztály dolgoz fel és mutatja be a többi gyermeknek, így a gyerekek is bevonódnak, az ő gondolataik is megjelennek. 240 gyermek tanul az iskolában, 90%-ban cigány családok gyermekei.

Együttműködés: szerzetesrendek, Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat

KARCAG

Intézmény neve: **TANULÓI IFJÚSÁGI PONT – TANODA ÉS KÖZÖSSÉGI HÁZ**

Fenntartó: **Mária Iskolatestvérek Szerzetesközösség**

Cím: 5300 Karcag, Zádor utca 3.

Honlap: <http://www.marista.hu/tip/>

Kapcsolat: tiptanoda@gmail.com

Kontakt személy: Pau Tristany testvér

Jó gyakorlat: Mivel az iskolai napközi nem bizonyult hatékonynak, az iskolai hátrányok leküzdésére és a szabadidő értelmes és hasznos eltöltésére hozták létre a **Tanulói Ifjúsági Pont** nevű tanodát. Módszerük a szerető figyelem. Erre bizalommal és szeretettel reagálnak a gyerekek, amire épülhet minden további közös munka. Projekt alapú foglalkozások, sport, kulturális programok várják a gyerekeket délutánonként. Három éve tanodás önkéntesekkel rendszeresen osztanak ételt rászorulóknak.

A Marista lelkiiség alapja Jézus Krisztust megismertetni és megszerettetni, főképp az ifjúság körében. Ennek a tevékenységnek a Szűzanya evangéliumi magatartásmódjai adnak alapot: befogadó szeretet, alázat, személyes kapcsolatok. Minden tevékenység központja és alapja a Szűzanya. Mindkét helyszínen a jó gyakorlat lényege a családok erősítése és a családias légkör kialakítása. A családot minden fejlődési szinten erősítik, támogatják. Például a fiatalon anyává lett lányoknak segítenek, hogy a terhességük problémamentes maradjon, jó családayák legyenek. Később meghívják a babával együtt a baba-mama klubba. Segítik az óvodába beilleszkedést, később az iskolai előmenetelt is támogatják. Egy családot a létrejöttétől kezdve kísérik minden területen.¹⁰

Együttműködés: szerzetesrendek, Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat

¹⁰ http://www.marista.hu/?page_id=188 (2019. 08 30.)

MARKAZ, HALMAJUGRA, VÉCS

Intézmény neve: **MÁTRAALJA MISSZIÓ**

Fenntartó: **Boldogasszony Iskolanővérek**

Cím: 3262, Markaz, Fő út 120.

Kapcsolat: tornay@gmail.com

Honlap: <https://www.iskolanoverek.hu/intezmenyek/matraelja-misszio>

Kontakt személy: Tornay Krisztina M. Petra SSND

Jó gyakorlat: közösségi ház, táborok, felnőttképzés, fejlesztő pedagógia, hitoktatás, családpsztoráció, varroda

Négy nővér civil segítőkkel végez sokrétű munkát, amely az egyes települések lakosságának különböző igényeire felel.

Markazon a Röptető Közösségi Ház ad otthont a nyári napközis táboroknak a környék roma gyerekei számára. Az ott szervezett egyéb kulturális, művészeti és felnőttképző programok a környékbelieket és a Magyar Rendtartomány egészét is érintik, nővéreket és munkatársakat egyaránt.

A **Halmajugrán** kialakított központban 5-13 éves roma gyermekek részesülnek fejlesztőpedagógiai foglalkozásban, hitoktatásban, idén teljes munkaidőben ott tartózkodó nővérük roma családpsztorációs munkát is végez a községben.

Vécsen szintén rendszeresen szerveznek kulturális programokat, irodalmi foglalkozást, nyári tábort a helyi gyerekeknek. 2014-ben, a rendtartomány adományozta varrógépeken megindult a helyi asszonyok és fiatalok számára a kézimunka oktatás.

Boldogasszony Manufaktúra

Árpási M. Paulina nővér a vécsi varróműhelyben tanít alapvető szabás-varrás ismereteket, főként középkorú, munkanélküli családanyák számára. A műhely célja az így létrejött közösség tárgyi és szakmai fejlesztése. A varrodába járó nők létszáma folyamatosan növekszik-változik, szakmai fejlődésük pedig lehetővé teszi, hogy az általuk készített termékek alkalmi vásárokon már eladhatóvá váltak. A tanfolyam oktatási színvonalát mutatja, hogy több tag is állást talált a közeli textilgyárban.¹¹

¹¹ <http://boldogterezia.hu/hu/palyazatok/81-programok/312-efop-1-3-7-17-del-matrai-ropteto-foglalkozasok-hatranyos-helyzetu-helyi-lakosoknak-a-boldogasszony-iskolanoverek-markazi-missziojanak-kiterjesztese.html>

ESZTERGOM

Intézmény neve: –

Fenntartó: **Ferences Szegénygondozó Nővérek**

Cím: 2500 Esztergom, Kossuth L. u. 50.

Honlap: <http://www.szegenygondozo.ofm.hu/>

Kapcsolat: ferszeg.nov@invitel.hu

Kontakt személy: M. Veronika nővér

Jó gyakorlat: Hitoktatás a Töltés utcai telepen

Együttműködés: Boldog Ceferino Intézet, helyi plébános

A Töltés utcai telepen egy nővér foglalkozik gyermekek hitoktatásával és felnőttek felkészítésével a szentségek vétele előtt. Korábban két nővér látta el a cigánypasztorációs feladatokat, sajnos a másikat időközben elhelyezték, így szerényebbek a lehetőségek. 2 házaspár van, akik a szentségek felvételét kérték, ők rendszeresen járnak, a gyermekek létszáma még alakul.

ESZTERGOM

Intézmény neve: **HATÁRTALAN SZÍV ALAPÍTVÁNY**

Fenntartó: **Mária Iskolatestvérek Szerzetesközösség¹²**

Cím: 2500 Esztergom, Lázár Vilmos u. 84.

Honlap: www.amihazunk.hu

Kapcsolat: hatartalansziv@vnet.hu

Kontakt személy: Lévay Edit

Jó gyakorlat: közösségi ház, családgondozás, egészségre nevelés, adománygyűjtés, baba-mama foglalkozás, alternatív délutáni napközi, Mi Sulink program, felnőttoktatás, önkéntesek alkalmazása.

Körülbelül 60-70 családdal foglalkoznak, 8 munkatárs, 3-6 önkéntes látja el a feladatokat.

Együttműködés: Boldog Ceferino Intézet, szerzetesrendek, helyi önkormányzat

A Mi Házunk – marista közösségi ház

„A Mi Házunk” egy marista közösségi ház, melyben olyan átfogó nevelési szolgáltatást, segítő tevékenységet kínálunk fel a gyermekek, fiatalok és családok számára, melyet a marista eszmény ihletett, és amelyben együttműködnek testvérek és világiak; példájukkal és a másik ember felé forduló figyelmükkel biztosítják ennek megvalósítását, különös odaadással fordulva a nehézségekkel küzdő gyermekek és családjaik felé. A világ kihívásait figyelembe véve, a marista szemléletmód valósul meg a programokban.

Célcsoportok: Elsősorban hátrányos helyzetű, többségében roma származású gyermekek és fiatalok, illetve családjaik. Többnyire létminimum alatt élők látogatják a házat, akik egyik napról a másikra, nagy szegénységben élnek.

Családgondozás: Életvezetési tanácsadás, segítségnyújtás hivatalos ügyek intézésében, krízishelyzetek elkerülésére való törekvés, segítségnyújtás munkahely keresésében, otthonteremtésben.

Egészségre nevelés: Orvosi ellátáshoz való hozzájutás segítése, szűrővizsgálatok megszervezése, egészségügyi tanácsadás, egészséges életmódra nevelés

Adománygyűjtés, adomány szervezés

Baba-mama foglalkozás: mamák a babákkal vesznek részt olyan foglalkozásokon, amely segíti mákat abban, hogy a fizikai és érzelmi biztonság légköre létre jöjjön közöttük. Foglalkozásaik a családi életre nevelik a fiatal édesanyákat.

¹² <http://www.marista.hu/> (2019. 08. 30)

Alternatív délutáni napközi: az integráció elősegítés érdekében olyan iskolán kívüli programokat szervezünk, amelyek a fiatalokat segítik az élet nagy kérdéseire való válaszok megtalálásában. Felzárkóztató oktatás, vallási nevelés, egészséges életmódra nevelés, környezettudatos életmódra nevelés, hasznos szabadidős tevékenységek.

Külső osztály – Mi Sulink program: A Mi Sulinkat azoknak a gyerekeknek hozták létre, akik általános iskolai tanulmányaikat nem tudják intézményi keretek között folytatni, annak érdekében, hogy lehetővé tegyék számukra valamilyen szakma megszerzését, az általános iskolai bizonyítvány birtokában.

Önkéntesség: lehetőség van szakmai gyakorlat (szociálpedagógus, szociális munka) teljesítésére, illetve önkéntes munka végzésére. A közösségi ház hivatalos önkéntes befogadó hely.¹³

¹³ <http://www.amihazunk.hu> (2019. 08.30)

ESZTERGOM

Intézmény név: **BOLDOG CEFERINO ROMA MISSZIÓ, SZEMÉLYI KVÁZI PLÉBÁNIA**

Fenntartó: **Esztergom-Budapesti Főegyházmegye**

Cím: 2500 Esztergom, Simor János u. 128

Honlap: -

Kapcsolat: baberrozsa@gmail.com

Kontakt személy: Tóth László misszióvezető, Michels Antal plébános,
Csupor Dánielné Salamon Zsófia koordinátor

Jó gyakorlat: Szeretetteljes, személyes megszólítás, jelenlét a cigányság körében. Önkénteseket szerveznek az imacsoportokhoz, cursillós találkozókhoz. Szerveznek zárándoklatokat. Rendszeresen vannak lovári nyelvű szentmisék. Minden korosztálynak van hitoktatás, szentségi felkészítés. Cigánypasztorációban dolgozóknak 2019-ben először szerveztek lelkigyakorlatot. Működik táncsoport, gitároktatás is.¹⁴

¹⁴ <https://mediaklikk.hu/video/tanusagtevok-2019-10-13-i-adas/#>
<https://www.magyarkurir.hu/hirek/boldog-ceferino-vertanut-unnepeltek-esztergomban>
<https://hirado.hu/belfold/kozelet/cikk/2019/08/29/elkeszult-a-boldog-ceferino-roma-misszio-es-caritas-haz-esztergomban>

ZSÁMBÉK

Intézmény neve: **BOLDOG GERTRÚD KÖZPONT**¹⁵

Fenntartó: **Premontrei Női Kanonokrend**

Cím: Zsámbék, Táncsics Mihály u. 22.

Honlap: <http://premontreinoverek.hu/szocialiskozpont/>

Kapcsolat: boldoggertrud@gmail.com

Kontakt személy: Dr. Juhász Katalin Ágnes OPraem

Jó gyakorlat: A Premontrei Női Kanonokrend jó gyakorlatának lényege az integrált intézmény fenntartása. Minden korosztály és a hozzájuk kapcsolódó családok egyszerre vannak látótérben, így könnyebb segíteni. Széleskörű és komplex ellátást nyújtanak Zsámbékon és a mányi telepen. Kicsi gyermekektől kezdve az időskorúak szociális ellátásáig vállalják fel a szükséglet szenvedők szolgálatát.

Együttműködés: önkormányzattal, szerzetesrendekkel, Egyházi Szociálpedagógiai Hálózattal

Az intézmény fenntartója a Premontrei Női Kanonokrend, amely a Zsámbék Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testületével kötött ellátási szerződés értelmében személyes gondoskodást nyújtó, szociális alap- és szakosított, integrált intézményt hozott létre. A Boldog Gertrúd Központ szervezetei:

Család- és Gyermejkölési Szolgálat

Az életvezetési, szociális, mentálhigiénés problémákkal küzdő, krízishelyzetbe került egyéneknek, családoknak nyújt segítséget. Védelmezik, segítik a családokat, hogy ne kerüljön veszélyeztetett helyzetbe egyetlen gyermek sem. A 18 év alatti gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, a családban történő nevelésüknek elősegítése, a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének segítése.

A szolgálat keretein belül működik az **Alternatív Napköziotthon – Nyitott Ház Tanoda**, melyben gyermekek étkeztetését és iskola utáni ellátását végzik. Itt a tanulóórák, a fejlesztő foglalkozások mellett vannak szabadidős programok, táboroztatás, játék, sport, amelyek a gyermekek szocializációját segítik.

Szociális étkeztetés

A szociálisan rászoruló zsámbéki lakosoknak legalább napi egyszeri meleg étkeztetését biztosítják, akik azt maguknak vagy eltartottjaiknak nem képesek biztosítani.

Házi segítségnyújtás

Saját magát nehezen vagy egyáltalán ellátni nem tudó személyek önálló életvitelét segíti az ellátott saját lakásán.

¹⁵ http://www.eszph.hu/?page_id=47

Idősek nappali ellátása

Nappali ellátás klub formában. A hiányzó családi gondoskodás pótlása, az egyedüllét megszüntetése és a tétlenséggel járó káros hatások megelőzése.

Idősek Átmeneti Otthona (szakosított szociális ellátás)

ZSÁMBÉK

Intézmény neve: **ZSÁMBÉKI PREMONTREI GIMNÁZIUM, SZAKGIMNÁZIUM ÉS SZAKKÖZÉPISKOLA**

Fenntartó: **Premontrei Női Kanonokrend**

Cím: Zsámbék, Piac Köz. 8.

Honlap: www.zspsz.sulinet.hu

Kapcsolat: zspsz@zspsz.sulinet.hu

Kontakt személy: Schramek András iskolaigazgató

Jó gyakorlat: Olyan speciális oktatási formát alakítottak ki, amelyben az eltérő háttérű és képességű tanulók önmagukhoz mérten tudnak fejlődni.

A zsámbéki illetve környéki kisebb települések diákjainak nagy lehetőség az iskola, mert sok család nem tudja budapesti iskolába járatni a gyermekeit. A cél az, hogy minden tanulni vágyónak helyben legyen lehetősége szakmát, érettségit szerezni. Nem várják el a családoktól a keresztény gondolkodást, de a hittan mindenkinek kötelező, azért, hogy megismerjék a keresztény világnézetet.

KAPOSFŐ

Intézmény neve: **KAPOSFŐI SZENT ERZSÉBET ALAPÍTVÁNY**

Fenntartó: **Kaposvári Egyházmegye**

Cím: 7523 Kaposfő, Kossuth Lajos u. 159.

Honlap: www.szenterzsebetalapitvany.hu

Kapcsolat: kaposfo.szterzsebet@gmail.com

Kapcsolattartó: Somos László plébános

Jó gyakorlat: nevelési-oktatási és szociális tevékenység: tanoda halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek részére; szegregált cigánytelepeken létrehozott közösségi házakban közösségfejlesztés, hagyományápolás segítői jelenléttel

Együttműködés: Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat, helyi önkormányzatok, egyházi segítő szervezetek

A Kaposfői Római Katolikus Plébánián Somos László plébános vezetésével 20 éve folyik az ott élő cigány kisebbség (kb. 1200 fő) körében közösségformáló és segítő tevékenység. E tevékenység hatékonyabbá tételének érdekében jött létre 2007 februárjában a Kaposfői Szent Erzsébet Alapítvány, amely azóta is harmonikus összhangban működik a plébániával. Az alapítvány célja, működése alapvető keresztényi és emberi értékek mentén fogalmazódott meg, az emberi méltóság fontosságának hangsúlyozásával. Tevékenységeik oktatási és szociális irányban valósulnak meg.

A **nevelési-oktatási tevékenység** (Tanoda-program) a kaposfői plébánia udvarán lévő közösségi házban folyik már tíz éve, ahol cél a (halmozottan) hátrányos helyzetű tanulók iskolai előmenetelének, továbbtanulásának segítése, önbizalom növelése mellett.

A **szociális tevékenységek** két fő központtal működnek: a **kaposfő-vadászdombi közösségi házban**, illetve a **Kaposmérő-Baglas pusztai közösségi házban**. Mindkét közösségi ház szegregált cigánytelepen található, ahol évek óta folyamatos segítői jelenlét mellett zajlik a közösségfejlesztés, hagyományápolás, illetve az életszínvonal javulásának a segítése.¹⁶

¹⁶ <http://www.szenterzsebetalapitvany.hu/> (2019. 08. 25.)

ALSÓSZENTMÁRTON

(OLD, KÓRÓS, SIKLÓSNAGYFALU, DRÁVASZABOLCS, KOVÁCSHIDA, GÁNCSS)

Intézmény neve: **SZENT MÁRTON CARITAS ALAPÍTVÁNY**¹⁷

Fenntartó: **Pécsi Egyházmegye**

Cím: 7826 Alsószentmárton, Alkotmány utca 9.

Honlap: www.szmca.hu

Kapcsolat: szmca@freemail.hu,

Kapcsolattartó: Gyurka Zsolt

Jó gyakorlat: Tanoda hátrányos helyzetű családok gyermekeinek (Alsószentmárton)¹⁸, iskolai sikeresség erősítése innovatív, élménypedagógiai módszerekkel. **Közösségi házakban** jogsegélyszolgálat, segítségnyújtás krízishelyzetekben, konyha, játszóház. Minden rászorulóhoz a teljes odafordulás. Komplex segítségnyújtás, bevezetés a hitéletbe.

Együttműködés: plébánia, önkormányzatok, Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat.

Az **alsószentmártoni tanodába** több mint 100 gyermek jár. Az itt élő gyermeknek nem elegendő a jövő-orientált, kompetencia alapú pedagógiai szemlélet. A fejlesztő munka középpontjában a pozitív énkép kialakítása és egy élhetőbb élet megteremtése áll. Fontos az „itt és most”-ban kapott segítség, hogy képesek legyenek még ebben a helyzetben is célokat megfogalmazni és sikereket elérni. A legfontosabb, hogy a közösség mint védőburok vegye körül őket, nehogy a destruktív boldogságkeresés felé sodródjanak: iskolakerülés, csellengés, éjszakázás, képernyő-függőség, dohányzás (7-8 évesen), alkohol, droghasználat. Szintén munkájuk középpontja a sikeres iskolakezdés, mert az nagy hatással van a későbbi iskolai sikerekre vagy kudarcokra, az pályaválasztásra, a pályaválasztás pedig egy élhetőbb élet megteremtésére. Az iskolai eredményesség segítésének eszközei a személyre szóló étkezési és utazási támogatás, egyéni és kiscsoportos tanulássegítés, pótvizsga felkészítés, pályaeorientáció, pályaválasztási tanácsadás, iskolaszerekllel való támogatás, évente kétszer játékos ruhavásár, családlátogatás, iskolalátogatás, hospitálás

Az az alsószentmártoni tanodán kívül **közösségi házat** működtet az alapítvány **Old, Kórós, Siklósnagyfalu, Drávaszabolcs, Kovácsida, Gáncs** településeken. Minden helyszínen a szolgálatuk kiterjed a jogsegélyszolgálatra, krízishelyzetekben való segítségnyújtásra, működtetnek konyhát, játszóházat. Összesen 7 településen kb. 300 családot érnek el.

¹⁷ http://www.eszph.hu/?page_id=49

¹⁸ <https://tanuloszoba.eu/map/alsoszentmartoni-tanoda/> (2019. 08. 23.)

Munkájuk középpontjában a nehéz életbe beleszülető, onnan nehezen vagy soha ki nem keveredő emberről való gondoskodás, az ember védelme, testének lelkének gyógyítása áll. „Minden embert (a cigányt is) tegyetek tanítványommá!” – lehetne a mottója munkájuknak. Katolikus, vagyis egyetemes hitünk lényege, hogy minden emberhez küldetésünk van. Hozzájuk menve hirdetni az Örömhírt.

Közösségi és szabadidős tevékenységek: hitéleti tevékenységek, heti reflexió gyerekekkel, sport, társasjáték, kézműves foglalkozások, családi programok, kirándulások, mozi-, színházlátogatás, nyári táborok: 3 korcsoportra osztva, részvétel a falu ünnepeiben: Szent Márton nap, pünkösdi mulatság.

Szakmai munka: heti reflexió a tanoda munkatársainak közösen, szakmai képzések, szervezetfejlesztő, csapatépítő tréningek, kapcsolattartás társintézményekkel, évente cigánypasztorációs konferencia szervezése, részvétel az Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat tevékenységeiben.

GILVÁNFA

Intézmény neve: **SZÁMÁ DA NOJ – VIGYÁZZ REÁNK EGYESÜLET¹⁹**

Fenntartó: **Pécsi Egyházmegye**

Cím: 7954 Gilvánfa, Fő út 8. (7603 Pécs 3. Pf. 270)

Honlap: <http://www.szmca.hu/szama2.html>; http://www.eszph.hu/?page_id=51

Kapcsolat: szamadanoj@gmail.com

Kontakt személy: Gyurka Zsolt

Jó gyakorlat: tanoda, közösségi ház, komplex teleprehabilitációs program, iskolai lemorzsolódást megelőző tevékenységek, közösségi és szabadidős tevékenységek

Együttműködés: Szent Márton Caritas Alapítvány, Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat

Kulturális, oktatási és szociális programok segítségével beás cigány gyerekek és felnőttek közösségeit szolgálja az egyesület, amelyhez a **Nyitott Ház Tanoda és Községi Ház** (Kászai Dásztzysza) adja az otthont Gilvánfán és Magyarbuccán. Olyan oktatási programot alakítottak ki, amely sok szempontot figyelembe véve rövid-, közép- és hosszútávon is a megoldás irányába segít fordulni. Aktív jelenlétükkel segítik a halmozottan hátrányos helyzetű embereket, hogy a többségi társadalom értékeit megismerjék, megerősödjének annyira, hogy tudjanak élni a lehetőségekkel. A társadalmi integráció felé fontos, hogy a gilvánfai gyerekek, fiatalok minél több olyan programban vegyenek részt, amely személyes boldogulásukat segíti. **Az egyesület célcsoportja minden gilvánfai nehézsorsú felnőtt, fiatal és gyermek, főként a beás cigány származásúak.** Itt is, mint szinte mindenhol, ahol cigányok élnek nagyobb létszámmal, a hátrányos helyzet oka a szinte általános munkanélküliség, az alacsony iskolázottság, illetve a település elégtelen infrastrukturális jellemzői: rossz közlekedés, gyenge intézményi és szolgáltatói ellátottság stb. A **tanodaprogram** főként az iskoláskorú fiatalokat és családjaik szólítja meg. Tevékenységeik, programjaik azonban az egész közösségre hatással vannak. **Komplex teleprehabilitációs program** megvalósulása is segíti a település lakóit, teszi kicsit élhetőbbé az életüket.

Iskolai lemorzsolódást megelőző tevékenységek: mentorprogram, egyéni és kiscsoportos tanulássegítés, pótvizsgára való felkészítés, pályaeorientáció, pályaválasztási tanácsadás, taneszközökkel, egyéb iskolaszerekkel való támogatás, ösztöndíj rendszer, családlátogatások.

Önkéntes program: külföldi fiatalok és roma egyetemi hallgatók számára.

¹⁹ <https://abcug.hu/gilvanfa-hivja-budapestet/> (2019. 08. 23.)

<https://tanuloszoba.eu/map/kasza-dasztzysza-tanoda-gilvanfa/> (2019. 08. 20)

Közösségi és szabadidős tevékenységek: A közösség ünnepeinek szervezése (halottak napja, karácsony, farsang, húsvét, gyermeknap, falunap) diákkonferencia, sport, társasjátékok, kézműves foglalkozások, múltkutató projekt, játékos angol tanulás, hagyományőrző foglalkozások, „Playback” – drámapedagógiai műhely, bibliaóra, nyári tematikus táborok, kirándulások.

Szakmai munka fejlesztése: heti értekezlet, reflexió és szupervízió a tanoda munkatársai részére, részvétel szakmai képzéseken, szervezetfejlesztő, csapatépítő tréningek szervezése, kapcsolattartás más intézményekkel (iskolák, civil szervezetek, hatóságok), aktív részvétel az Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat munkájában.

CELLDÖMÖLK-ALSÓSÁG

Intézmény neve: **SZENT MIKLÓS PLÉBÁNIA**²⁰

Fenntartó: **Szombathelyi Egyházmegye**

Cím: 9500 Celldömölk, Sági út 165.

Honlap: <http://alsosagiplebania.hu/>

Kapcsolat: orsos.zoltan78@gmail.com

Kontakt személy: Orsós Zoltán cigány kisebbségi lelkész

Jó gyakorlat: hitoktatás iskolákban, plébánián, a cigányság körében, rászorulóknak feltérképezése, segítése, zárándoklat, lelkesítő programok szervezése.

Együttműködés: Szombathelyi Egyházmegyei Karitás

²⁰ <https://www.martinus.hu/nev-es-cimtar/plebaniak/20/celldomolk-alsosag-szent-miklos-plebania>
(2019.08.25.)

SZOMBATHELY

Intézmény: **SZOMBATHELYI EGYHÁZMEGYEI KARITÁSZ**
Fenntartó: **Szombathelyi Egyházmegye**
Cím: 9700 Szombathely, Hollán Ernő u. 10-12.
Honlap: <http://www.karitaszszombathely.hu>; <https://karitasz-gyogynoveny.hu/hu>
Kapcsolat: szombathelyikaritasz@gmail.com
Kontaktszemély: Tuczainé Régvári Marietta

Jó gyakorlat: Egyházi tulajdonban lévő kertek mezőgazdasági hasznosításával munkalehetőség teremtménye a hátrányos helyzetű családoknak – az **Öngondoskodó Háztartás országos karitás-programmal** összefüggésben –, s a termés is a rászoruló családokat segíti (Jánosháza, Egyházashetye, Nagylengyel, Kemenespálfa, Vásárosmiske). A **plébániakert-mozgalomban** a jánosházi Dorottya-kert gondozását a helyi cigány lakosság végzi szakemberek segítségével, a feldolgozott gyümölcstermékeket pedig szintén cigány családok értékesítik.²¹

Működteti a **Családokat Segítő Szolgálatot**, ahol a rászorulókat élelmiszerrel és ruha adománnyal segítik.

A cigánypasztorációban részt vevő lekipásztorok korábbi tapasztalata az volt, hogy ha sikerül közösségeikben megszólítaniuk egy-egy cigány hívőt, akkor rajta keresztül könnyebben eljutnak családjaikhoz is. Szerették volna ezeknek a nagy családoknak is találkozási lehetőséget biztosítani. Az I. **Cigány Családtalálkozó** helyszíne a szombathelyi Szombathely-Szöllősi Jézus Szíve templom volt, ahová csaknem kétszázan érkeztek a környékbeli és távolabbi parókiákról. A találkozóval a szervezők hagyományt szeretnének teremteni, hogy a roma családok hitükben megerősödjenek.²²

Az egyházmegye üres plébániaépületeinek felújításával a megváltozott munkaképességű és szenvedélybeteg emberek foglalkoztatása, gondozása mellett a hátrányos helyzetű gyerekeknek is **táborozási lehetőséget** biztosítanak.

Önkéntesek foglalkoztatásával is bővítik a különböző területeken segítők számát.

²¹ Gyümölcsbokrokat ültettek a jánosházai plébánia kertjében. Vaskarika.hu, 2017.03.25. http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/13188/gyumolcsbokrokat_ultettek_a_janoshazai_plebania_kertjeben
Némethy Mária: Hol tart a cigánypasztoráció Magyarországon? - Székely János segédpüspök a katolikus egyház tevékenységéről adott tájékoztatást. Martinus.hu, 2017. április 24. <https://www.martinus.hu/hirek/7226/hol-tart-a-ciganypasztoracio-magyarorszagons-szekely-janos-segedpuspok-a-katolikus-egyhaz-tevekenysegerol-adott-tajekoztatast>

²² Cigány családtalálkozót szervezett a Szombathelyi Karitás (videóval). Vaskarika.hu, 2016.10.10. http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/12314/cigany_csaladtalalkozot_szervezett_a_szombathelyi_karitasz_video/
Egyetlen atya remekművei vagyunk – Hegyháti roma és magyar családok találkozója Bérbaltaváron. Magyar Kurír online, 2018. április 7. <https://www.magyarkurir.hu/hazai/egyetlen-atya-remekmuvei-vagyunk-roma-es-hegyhati-magyar-csaladok-talalkozoja-berbaltavaron>

SZÁTOK, DEJTÁR, VANYARC, BECSKE, KÁLLÓ, VALKÓ

Intézmény neve: **CEFERINO HÁZ**

Fenntartó: **Szent Erzsébet Segítő Alapítvány**

Cím: Szátok, Kossuth u. 57. 2656

Honlap: <https://ceferino.hu/>

Kapcsolat: ceferino@vaciegyhazmegye.hu

Kontakt személy: Dúl Géza cigány kisebbségi lelkész, a Ceferino Ház vezetője

Jó gyakorlat: 2016-ban szentelték fel a szátoki közösségi házat, amely a cigánypasztoráció központja lett a környéken. Azóta egész hálózat alakult ki: Dejtár, Vanyarc, Becske, Kálló, Valkó községekben közösségépítő programok helye lett a közösségi ház. Hitoktatás, délutáni napközis, szabadidős foglalkozások, hitoktatás, közösségi alkalmak töltik meg élettel a házakat.

Együttműködés: önkormányzatok, Cursillo lelkiségi mozgalom, egyházmegye

A 750 lakosú Szátokon bezárt az iskola, a bolt, de még a kocsmá is. Mindennemű infrastruktúra nélkül maradó, 80%-ban cigány lakosság és a roma önkormányzat közösen újjátotta fel a kocsmát, ott került kialakításra a cigánypasztorációs iroda, és lett az egyházmegyei cigánypasztoráció központja. Községi ház hálózat működik Dejtár, Vanyarc, Becske, Kálló, Valkó községekben

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

Intézmény neve: **EVANGELIZÁCIÓS CSOPORT TÓTH ISTVÁN VEZETÉSÉVEL**

Fenntartó: **Szent István Király Római Katolikus plébánia**

Cím: 6800 Hódmezővásárhely, Szent István tér 4.

Honlap: <http://hodmezovasarhelyplebaniak.emecclesia.hu/index.php?pageid=64>

Kapcsolat: -

Kontakt személy: Németh László esperes plébános, Tóth István lelkipásztori munkatárs

Jó gyakorlat: Szociális jellegű programokat valósítottak meg TOP pályázat keretében. Családokat látogatnak, közös dicsőítő alkalmakat szerveznek. Baks településen van a környék egyetlen nagyobb cigány kolóniája. Tóth István lelkipásztori kisegítő Antal Imre baksi plébánossal jár ki cigány családokat látogatni. Szintén látogatják Kistelek és Ópusztaszer cigány családjait.²³

²³ Makki Marie-Rose: „Ha ők jól érzik magukat, nekünk is jobb lesz”. Hetek online, 2013. 12. 13. (XVII/50) <http://www.hetek.hu/hatter/201312/ha_ok_jol_erzik_magukat_nekunk_is_jobb_lesz> (2019. 10. 01.)

GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZ

**ENCS, HOMROGD, FELSŐVADÁSZ-GADNA, FELSŐREGMEC,
MISKOLC, ÓZD, RAKACA, RAKACASZEND, SAJÓPETRI**

Intézmény neve: **GÖRÖGKATOLIKUS CIGÁNYMISSZIÓS ÉS KOORDINÁCIÓS IRODA**²⁴

Fenntartó: **Miskolci Egyházmegye**

Cím: 3526 Miskolc, Szeles út 35.

Honlap: <http://cigany-misszio.hu/>

Kapcsolat: missziosiroda@exarchatus.hu; ciganymissziosiroda@gmail.com

Kontakt személy: Makkai László vezető, Balogh Győző cigánypasztorációs referens

Jó gyakorlat: A helyi igényekre válaszoló gyermek és felnőtt csoportok szervezése, énekkar, barátság-ház, tanoda (Rakacaszend, Sajópetri, Múcsony, Homrogd) hitoktatás, közösségi alkalmak szervezése a helyi parókus vezetésével.

²⁴ <http://ciganymisszio.gportal.hu/gindex.php?pg=36806263> (2019. 09. 22)

TOLCSVA

Intézmény neve: **SZENT ZOTIKOSZ GYERMEKVÉDELMI INTÉZMÉNY**²⁵

Fenntartó: **Miskolci Egyházmegye**

Cím: 3934 Tolcsva, Táncsics M. utca 67.

Kapcsolat: zotikosz@gmail.com

Kontaktszemély: Lónárt Csaba Attila

Jó gyakorlat: Egyházi jelenlét biztosítása az ideiglenes hatállyal beutalt, nevelésbe vett gyermekek és az utógondozói ellátás alatt lévő fiatalok számára.

Gyermekvédelmi szakellátás, nevelőszülő-hálózat, lakásotthonok fenntartása Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.

Lakásotthonok: Hernádvécsei és Abaúji szakmai egységeinek lakásotthonai (Hernádvécse, Garadna, Novajdrány, Abaújkér, Abaújszántó, Megyaszó településeken).²⁶

²⁵ <https://exarchatus.gportal.hu/gindex.php?pg=36336776>

²⁶ Nem csak táblacsere – Bemutatkozik a görögkatolikus gyermekvédelmi intézmény. In: Magyar Kurír online, 2018. december 7. <<https://www.magyarkurir.hu/hirek/nem-csak-tablacsere-bemutatkozik-gorogkatolikus-gyermekevedelmi-intezmeny>>

TUzsÉR

Intézmény neve: **MŰVÉSZETEK HÁZA**²⁷

Fenntartó: Nyíregyházi Egyházmegye

Cím: 4623 Tuzsér, Lónyay utca 7.

Honlap: [https://www.facebook.com/pages/category/Community/Művészetek -Háza-Tuzsér-163184670727072/](https://www.facebook.com/pages/category/Community/Művészetek-Háza-Tuzsér-163184670727072/)

Kontakt személy: Tóth Tiborné Veronika

Jó gyakorlat: közösségi ház, tanoda, délutáni gyermekprogramok, közös ünnepek, hitoktatás, kézműves délutánok, közös kertészkedés²⁸

KÁNTORJÁNOSI²⁹

Intézmény neve: **TUDÁS HÁZA**³⁰

Fenntartó: Nyíregyházi Egyházmegye

Cím: 4435 Kántorjánosi, Kápolna utca 25.

Honlap: <https://www.facebook.com/pages/category/Religious-Organization/Kántorjánosi-Tudásháza-1010114775743925/>

Kapcsolat: oroszrita67@gmail.com

Kontakt személy: Kerezsi János parókus

Jó gyakorlat: tanoda, közösségépítő, hagyományőrző programok, felnőttoktatás³¹

MÁRIAPÓCS

Intézmény neve: **NEMZETISÉGEK HÁZA**³²

Fenntartó: Nyíregyházi Egyházmegye

Cím: 4326 Máriapócs, Monostor köz 1.

²⁷ <https://www.nyirgorkat.hu/?q=intezmeny&id=130> (2019. 08. 30)

²⁸ Görögkatolikus közösségi házat áldottak meg Tuzséron. In: Magyar Kurír online, 2016. február 3. <https://www.magyarkurir.hu/hazai/gorogkatolikus-kozossegi-hazat-aldottak-meg-tuzseron> (2019. 08.30)

²⁹ P. Tóth Nóra: A Szűzanya térdére hajtani fejünk – megújult a cigány templom Kántorjánosiban. <<https://www.nyirgorkat.hu/?q=hir&id=3336>> (2019. október 30.)

³⁰ https://janosiromaonkormanyzat.blog.hu/2016/03/31/_tudas_haza_kantorjanosi

³¹ Tudás Háza Kántorjánosiban. <https://www.nyirgorkat.hu/?q=video&id=68> (2019. 08. 30)

³² <https://www.nyirgorkat.hu/?q=intezmeny&id=129> (2019. 08. 30)

Honlap: <https://www.facebook.com/nemzetisegekhazamariapocs;>
<https://www.facebook.com/Nemzetisegek-Haza-Mariapocs-476514956028631/>

Kapcsolat: oroszlita67@gmail.com

Kontakt személy: Oroszné Obbágy Rita

Jó gyakorlat: tanoda, közösségépítő programok, közös ünnepek, hagyományőrző programok³³

HODÁSZ

Intézmény neve: **HAGYOMÁNYOK HÁZA**³⁴

Fenntartó: **Nyíregyházi Egyházmegye – Hodászi Görög Katolikus Cigány Egyház-község**³⁵

Cím: 4334 Hodász, Kölcsey Ferenc utca 3-5.

Honlap: <http://romatemplom.t-online.hu>

Kontakt személy: Lakatos Sándor

Jó gyakorlat: tanoda,³⁶ közösségi ház, amely otthont ad minden korosztálynak

A közösségi házak a találkozások helyszínei. Találkoznak generációk, kultúrák, nemzetiségek. Céljuk közös: helyi szinten a közösségeket – elsősorban a cigány közösséget – szolgálni. A napi szintű gyakorlatban tanoda jellegű délutáni gyermekfoglalkozások, hitoktatás, kézműves foglalkozások, táncház, hagyományőrző programok, egyházi és nemzeti ünnepek megünneplésének terei. Minden házban van megbízott vezető, a helyi görögkatolikus parókiával rendszerint jó a kapcsolat.

Célcsoportjai nemcsak a romák, hanem a ruszin, szlovák, ukrán és román nemzetiségi közösségek, másodlagosan pedig a környék magyar lakossága is.³⁷

³³ Elkészült a Nemzetiségek háza és a Csodák tornya Máriapócsra. In: *Magyar Kurír online*, 2015. november 23. <https://www.magyarkurir.hu/hirek/november-23-an-megaldottak-gorogkatolikus-egyhaz-beruhazasaban-felepult-nemzetisegek-h>

³⁴ Községi házak megáldása Hodászon és Kántorjánosiban. 2016. március 30. <https://www.nyirgorokkat.hu/?q=hir&id=41> (2019. 08. 30)

³⁵ <http://romatemplom.t-online.hu/magunkrol.htm>

³⁶ Megkezdődött a szakmai munka a hodászi cigány egyházközség tanodájában. In: *Magyar Kurír online*, 2017. március 31. <https://www.magyarkurir.hu/hirek/megkezdodott-a-szakmai-munka-hodaszi-cigany-egyhazkozseg-tanodajaban>

³⁷ A Nemzetiségek Házának megáldásával zárult a Hajdúdorogi Főegyházmegye „Kultúra, ami összeköt” című projektje Máriapócsra. 2015. november 24. <https://hd.gorogkatolikus.hu/hirek-archiv-kiir&hir=4121>

A magyarországi cigánypasztoráció bölcsője **Hodász**.³⁸ Itt szolgált a II. Világháború után **Sója Miklós** görögkatolikus atya. Miklós atya szeretettel tanította a Biblia ismeretére a fiatalokat, közben írni-olvasni is megtanultak. Munkájának három pillére volt: hit, munka, oktatás. Itt épült először cigánytemplom és jött létre cigány egyházközség, itt szolgált Miklós atya 40 évig, szellemisége, lelkülete ma is érezhető Hodászon, a magyarországi cigánypasztoráció alapja az ő munkássága.³⁹

Hodászon mindenki elvégzi az általános iskolát, a gyerekek középiskolába mennek, és már diplomás óvodapedagógus, szociális munkás is van, aki ott nőtt fel, és visszament dolgozni Hodászra az egyetem vagy főiskola után. A Hagyományok Háza mellett több intézmény is működik a Görögkatolikus Egyház fenntartásában.

HODÁSZ

Intézmény neve: **SÓJA MIKLÓS SZOCIÁLIS INTÉZMÉNY ÉS CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA**

Fenntartó: **Nyíregyházi Egyházmegye**

Cím: 4334 Hodász, Sója Miklós utca 6.

Kapcsolat: hodaszszocint@szlgsz.hu

Kontakt személy: Kardos Attila igazgató

Jó gyakorlat: integrált szociális intézmény, tevékenységi köre: rászorulóknak számára napi egyszeri meleg étkeztetés, házi segítségnyújtás, családok átmeneti otthona, idősek bentlakásos ellátása

³⁸ Szénási Réka: „Európába a cigányok a Hodászi úton juthatnak” In: Jezsuita Roma Szakkollégium online, 2015.11.05. <http://jrsz.hu/europaba-a-ciganyok-a-hodaszi-uton-juthatnak/>
Szurovecz Illés: Párizsig látszott a hodászi cigányok vályogtemplomának tornya. In: Abcúg online, 2018.01.22. <https://abcug.hu/parizsig-latszott-hodaszi-ciganyok-valyogtemplomanak-tornya/>

³⁹ A Sója Miklós atyáról készült film itt található:
https://www.youtube.com/watch?v=NL_5qPMmYso

HODÁSZ

Intézmény neve: **ANGYALOK KERTJE ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE**

Fenntartó: **Nyíregyházi Egyházmegye**

Cím: 4334 Hodász, Kölcsey út 9.

Honlap: <https://www.facebook.com/pages/category/Community/Angyalok-Kertje-Görögkatolikus-Óvoda-522839321135605/>

Kapcsolat: angyalkakert@gmail.com

Kontakt személy: Csűrös Józsefné igazgató

Jó gyakorlat: A helyi közösségből kerültek ki a diplomás óvónők, dajkák. Minden oktatási intézményben roma kultúra és hagyományőrző nevelés folyik.

NYÍREGYHÁZA

Intézmény neve: **SÓJA MIKLÓS GÖRÖGKATOLIKUS ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA**

HUSZÁR-TELEPI MAGVETŐ GÖRÖGKATOLIKUS TANODA

Fenntartó: **Hajdúdorogi Főegyházmegye**

Cím: Nyíregyháza, 4400 Huszár tér 5.

Honlap: <http://sojamiklosiskola.hu/>

Kontakt személy: Rézműves Mihály

Jó gyakorlat: tanoda, általános iskola, hitoktatás, komoly felzárkóztató programok, közös zárandoklat, közösségépítő programok családoknak.

2016. november 1-jén kinyitotta kapuját a huszár-telepi Magvető Görögkatolikus Tanoda. Az egyházmegyében kiemelt helyen szerepel a cigánypasztoráció, mely tevékenységhez, szerepvállaláshoz az infrastrukturális háttérrel a Huszár-telepen a Sója Miklós Görögkatolikus Általános Iskola biztosítja. A korábban sikeresen megvalósított tanoda program után, újra 30 hátrányos helyzetű tanuló bevonásával indult el a két éves szakmai program, melynek tervezett befejezési időpontja 2018. október 31. A program műveltségi területenként megszervezett fejlesztő és ismeretbővítő foglalkozásokra épít, mely során értékközvetítés, képességfejlesztés és tanulási technikák elsajátítása zajlik, a szakmai programok megvalósításán túl szabadidős tevékenységek, táborok és kulturális események látogatása vált lehetővé. A Magvető Tanodában olyan tudásban, személyiségben magabiztos gyermekeket nevelnek, akik könnyebben megállják a helyüket az életben, olyanokat, akik jövőképpel rendelkeznek, és céljaik eléréséhez tudást és ismereteket kaptak.⁴⁰

⁴⁰ <http://sojamiklosiskola.hu/magveto-tanoda/>

NYÍREGYHÁZA

Intézmény neve: **SZENT ATANÁZ GÖRÖG KATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA**⁴¹

Fenntartó: **Magyarországi Sajtójogú Metropolitai Egyház**

Cím: 4400 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 13-19.

Honlap: <https://szentatanaz.hu/index.php>

Kontakt személy: Dr. Obbágy László

Jó gyakorlat: a görögkatolikus egyházban a cigánypasztorációs képzés része papok képzésének. Gyakorlati pasztorációként építették be a tanrendbe. A már felszentelt papok számára félévente van érzékenyítő alkalom, 40-50 pap vesz részt. Rendszeresen szerveznek cigánypasztorációs kerekasztalt. Tudatosan vettek át olyan általános iskolákat, ahol magas a cigány származású tanulók aránya. (Edelény, Szolnok, Rakaca).

⁴¹ <https://szentatanaz.hu/index.php/teologus-szak-tantargyleiras>

KISVÁRDA

Intézmény neve: **SÓJA MIKLÓS SZOCIÁLIS HÁZ**⁴²

Fenntartó: **Nyíregyházi Egyházmegye**

Cím: Kisvárdai 4600 Sorompó utca 17.

Kontakt személy: Demkó István parókus

Jó gyakorlat: közösségépítő programok gyermekeknek felnőtteknek, szociális segítségnyújtás a rá-szorulóknak ⁴³

NYÍRKÁTA

Intézmény neve: **EGYÜTT SEGÍTSÜNK EGYMÁSON EGYESÜLET**

Támogató: **Nyíregyházi Egyházmegye**

Kontaktszemély: Nagy Zoltán

Tevékenységek: hagyományőrző tánccsoport, közösségépítő programok, adományház

⁴² <https://www.nyirgorkat.hu/?q=intezmeny&id=132>

⁴³ <https://kisvarda.hu/index.php/hireink/archivum/onkormanyzat/2980-atadtak-a-soja-miklos-szocialis-hazat>
<https://www.magyarKurir.hu/hirek/atadtak-soja-miklos-szocialis-hazat-kisvardan>

DEBRECEN

Intézmény neve: **DEBRECENI ÉS NYÍRSÉGI GÖRÖGKATOLIKUS GYERMEKVÉDELMI KÖZPONT**

Fenntartó: **Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat**

(Magyarországi Sajtójogú Metropolitai Egyház)

Cím: 4025 Debrecen, Petőfi tér 9.

Honlap: <http://www.szentlukacsszeretetszolgalat.hu/oldal/31/debreceni-es-nyirsegi-gorogkatolikus-gyermekevdelmi-kozpont>

Kapcsolat: dnyggyk@szlgsz.hu

Kontaktszemély: Tripsó Zoltán István

4034 Debrecen, Vágóhíd u. 2.

tripsozoltan@szlgsz.hu

Jó gyakorlat: egyházi jelenlét biztosítása a lakásotthonokban illetve a nevelőszülői hálózatban a helyi párókusok, illetve lehetőség szerint kispapok bevonásával

„Az intézmény feladata gyermekvédelmi szakellátás keretében teljes körű ellátás biztosítása az ideiglenes hatállyal beutalt, nevelésbe vett gyermekek és az utógondozói ellátás alatt lévő fiatalok számára. Mindezt 5 településen (Debrecen, Téglás, Nyíradony, Nyíracsad, Nyírmártonfalva) 9 lakásotthonban 94 férőhelyen, valamint Hajdúböszörmény, Téglás, Hajdúsámson, Nyíradony, Nyíracsad, Nyírmártonfalva településeken működő nevelőszülői hálózatban 267 férőhelyen 78 nevelőszülői családban valósul meg. Az intézményünkben foglalkoztatott nevelőszülőknél jelenleg 0 évestől 24 éves korig, a lakásotthonokban 6 évestől 20 éves korig élnek ellátottak.

A szakellátásba beutalt gyermekek ellátása a Gyermekvédelmi törvényben foglaltaknak megfelelően történik. Az előírásoknak megfelelő létszámú szakember gárda megfelelő alapot szolgáltat a gyerekek gondozásához neveléséhez. A tanulmányaikat a gyerekek a saját településükön illetve a Debreceni középiskolákban folytatják. Minden évben vannak szalagtűzőseink, illetve szakmát szerző növendékeink, ami a nevelőszülők és a lakásotthonokban dolgozók munkáját minősíti. Fontos feladat a kulturális és szabadidős tevékenység megszervezése, ami fenntartói, intézményi, gyermekotthoni, nevelőszülő hálózati és lakásotthoni keretek között zajlik. A gyerekek így ingyenesen, vagy kedvezményesen juthatnak el a különféle rendezvényekre, vagy folytathatnak sportolással kapcsolatos tevékenységeket. A településeken élő párókusok segítségével a dolgozók és a gondozásban lévő gyermekek lelki élete is kapott egy keretet. Így az iskolában a hittan órákat látogatják, és rendszeresen megfordulnak a vasárnapi miséken is. A fenntartó által szervezett rendezvények a gyerekeink körében nagy népszerűségnek örvendnek. Így a nyár folyamán

megrendezésre kerülő Gyermeknap, vagy Nyárbúcsúztató, valamint a Szent Lukács focikupa is sok gyermeket és felnőttet vonz. Intézményi szinten már több esetben voltunk zárandoklatokon. A tehetséggondozás egyik fontos állomása az intézményi Ki mit tud (az Őszköszöntő részeként), illetve az intézmények közötti döntő Hajdúnánáson.”⁴⁴

⁴⁴ <http://www.szentlukacsszeretetszolgalat.hu/oldal/31/debreceni-es-nyirsegi-gorogkatolikus-gyermekevelmi-kozpont> (2019. 09. 20)

ORSZÁGOS SZERVEZETEK

BOLDOG CEFERINO INTÉZET

Fenntartó: **Magyar Katolikus Püspöki Konferencia**

Cím: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42.

Iroda: 2500 Esztergom, Simor János u. 128.

Kapcsolat: info@boldogceferinointezet.hu

Honlap: <https://boldogceferinointezet.hu>

Kontakt személy: Farkas Gábor

Jó gyakorlatok: A pasztorális munkában résztvevők módszertani és pasztorációs segítése képzésekkel, kapcsolatépítéssel. Cigánypasztorációs szervezetek és közösségek támogatása országszerte.

Egyházmegyei cigánypasztorációs referensek tevékenységének támogatása.

Katolikus kötődésű tanodák, nyitott házak, roma szakkollégiumok és mentorhálózatok kapcsolatának erősítése, támogatása.

Lehetőségek megteremtése határon túli magyar anyanyelvű cigány közösségekkel való kapcsolattartás kialakítására, tapasztalatcserére.

Munkatársképzés: a *Hit Iskolája: lelkipásztori munkatárs képzés – roma pasztorációs szakirány* elnevezésű képzés folyik negyedik éve. Főként roma munkatársakat képeznek, akik elkötelezetten tudnak egyházi közösségek építésén fáradozni, és összekötő emberként építik a kapcsolatot cigányok és nem cigányok, valamint az egyház és a társadalom között.

Az Intézet **Közfoglalkoztatási programja** által 2015 óta munka és kereseti lehetőséget nyújt a különböző cigánypasztorációs „központokban” a korábban önkéntesen tevékenykedő és álláskereső testvéreinknek. Munkájuk nagy támogatást jelent a helyi közösségek tevékenységében, a tanodák és a nyitott házak működtetésben, és ezáltal elősegíti a katolikus cigánypasztorációs törekvéseket.

Pályázatok

2017. év végén indult a *Cigánypasztoráció a Kárpát-medencében - egyházi és civil szakemberek szociális érzékenységének növelése* projekt, amelyet az EFOP-5.2.2-17 Transznacionális együttműködések keretében nyert el az Intézet. Ennek köszönhetően egyházi és civil szakemberek számára indítanak képzéseket, amelyek fő célja a cigány evangelizáció eddigi eredményeinek bemutatása, módszertani és lelkipásztori gyakorlatok átadása, a cigánypasztorációban kiemelkedően jelentős helyszínek, Hodász és Arló meglátogatása is. Egyben buzdítás arra, hogy még szélesebb körben alkalmazzák ezeket a papok, szerzetesek, hitoktatók, egyházközségi munkatársak.

A képzés anyagából összeállításra kerül majd a Cigánypasztorációs kézikönyv, amely hosszabb távon is segíti a munkába bekapcsolódó testvéreket.

A EFOP-1.3.4-16 azonosító számú **Pasztorációs programok a roma kultúra megőrzésének szolgálatában** című projekt esetében a megvalósítás 2018. február 1-én kezdődött. Évente négy cigánypasztorációs napot szerveznek, egy a cigánypasztorációban résztvevő atya vezetésével, szentmisével ünnepelve, melyet egy roma társulat által játszott színdarab, néptánc és zenés fellépés követ. Három helyszínen tartanak képzést, kiemelve az Intézet lekipásztori képzési programjából a romológiai témákat. Évente 27 alkalommal pedig, összesen 9 helyszínen rendeznek kulturális eseményeket, amelyek lehetővé teszik a roma hagyományok megőrzését és átadását a fiatalabb korosztályoknak, kulturális örökségük és múltjuk megismerését és elmélyítését roma néptánc, illetve zene oktatás formájában, melyet roma oktató tart az érintett településeken. A pályázat keretén belül videoklip, illetve cd zenei anyag megjelentetésére is mód nyílik, amin roma egyházi zenei válogatás lesz hallható, valamint egy, a magyarországi cigánypasztoráció történetét bemutató könyv kiadását is tervezik.

EGYHÁZI SZOCIÁLPEDAGÓGIAI HÁLÓZAT SZÖVETSÉG

Cím: 5300 Karcag, Zádor u. 3

Honlap <http://www.eszph.hu/>;
<https://www.facebook.com/ESZPH/>

Kapcsolat: eszphsz@gmail.com

Kontaktszemély: Gyurka Zsolt elnök

Jó gyakorlat: szakmai, hitbeli alapon cigánypasztorációs szervezetek összekapcsolása

Az Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat azzal a céllal jött létre, hogy azok a szakemberek, akik hátrányos helyzetű, szegény gyermekekkel és fiatalokkal foglalkoznak – alapítványok, egyesületek és szerzetesrendek –, szakmai és hitbeli alapon kapcsolódjanak egymáshoz. Céljuk, hogy egymást erősítsék, jól bevált módszereiket, tapasztalataikat kicseréljék, és közös modell-programokat dolgozzanak ki. Egymást szakmailag támogatva így jutottak el a „Nyitott Ház” intézményéig.⁴⁵

Kéthavonta találkozik a vezetőség, évente szerveznek nagyobb volumenű konferenciát vagy műhelymunkát, ahol nemcsak a munkatársak, hanem egy szélesebb körű, hasonló területen dolgozó szakembereknek tudnak találkozási, feltöltődési lehetőséget kínálni.

A Hálózat tagjai:

- Elfogadlak Alapítvány (Arló)
- Gyöngyösoroszi Segítő Kezek Alapítvány (Gyöngyösoroszi)
- Határtalan Szív Alapítvány (Esztergom)
- Kaposfői Szent Erzsébet Alapítvány (Kaposfő)
- TIP Marista Tanoda (Karcag)
- Boldog Gertrúd Központ (Zsámbék)
- Számá da Noj – Vigyázz Reánk Egyesület (Gilvánfa)
- Szent Márton Caritas Alapítvány (Alsószentmárton)
- Lehetőségek Iskolája (Miskolc)
- Piarista Tanoda (Sátoraljaújhely)

⁴⁵ http://www.eszph.hu/?page_id=61 (2019. 09. 23)

SÓJA MIKLÓS NYITOTT HÁZ SZÖVETSÉG

Cím: 1085 Budapest, Horánszky u. 20.

Honlap: <https://sojamikloshalozat.hu/>

Kapcsolat: nyitotthazszovetseg@gmail.com

Kontaktszemély: Rózsahegyiné Juhász Éva

Jó gyakorlat: szakmai, hitbeli alapon cigánypasztorációs szervezetek összekapcsolása

Az Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat mintájára, Székely János püspök atya kezdeményezésre jött létre, hogy olyan ernyőszervezete legyen az egyházi cigánypasztorációs munkáknak, ahol már tapasztalat, tudás gyűlt össze, ahol az együttműködés lehetősége adott. Célja hogy forrás rendelkezésre állása esetén a Nyitott Ház modellt országos hálózattá fejlessze. Tagjai az ESZPH tagjai, kibővülve azokkal a szervezetekkel, akik tanodát működtetnek vagy más cigánypasztorációs munkát végeznek.⁴⁶

⁴⁶ Thullner Zsuzsanna: Akiktől sok jót kapnak a peremre szorultak – Bemutakozott a Sója Miklós Nyitott Ház Szövetség. In: Magyar Kurír online, 2016. szeptember 23. <<https://www.magyarkurir.hu/hirek/akiktol-sok-jot-kapnak-peremre-szorultak-bemutakozott-soja-miklos-nyitott-haz-szovetseg>>

ORSZÁGOS CIGÁNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA – Eger

2019-ben 17. alkalommal kerül megrendezésre az országos cigánypasztorációs konferencia, amit most már a **Boldog Ceferino Intézettel** közösen szervez a **Ceferino Ház**. A helyszín az Egri Főegyházmegye Szent János képzőközpontja. Idén a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus a központi téma, valamint a cigány – nem cigány együttműködés. Jó találkozási lehetőség mindazoknak, akik a cigánypasztorációban dolgoznak.

Kontakt személy: Dúl Géza, a Váci Egyházmegye cigánypasztorációs referense

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT SZÖVETSÉG

Cím: Budapest, Szarvas Gábor u. 58-60 (Országos központ)

Honlap <http://www.maltai.hu/>

Kapcsolat: mmsz@maltai.hu

Kontaktszemély: Vecsei Miklós

Jó gyakorlat: a rászoruló és betegek támogatása és segítése, intézményrendszer kialakítása, hogy helyben segíthessenek.

Jelmondatuk: „A hit védelme, a szegények szolgálata”

„Több mint kilencszáz éve ez minden Máltai szervezet jelmondata a világon. Világos cél, világos feladat. Az alapító atyák más korban biztosan mást értettek a hit védelmén, mint amit ma gondolnak küldetésükről, és a szegények istápolása is bizonyosan más tartalommal bírt akkoriban. Ettől azonban a jelmondat nem vált idejét múlttá, hiszen napjainkban ugyanolyan fontos a hit védelme, amelyet ma példamutatással, a szegényekhez, bajbajutottakhoz való odafordulással, szeretettel próbálnak szolgálni. A segítségre szoruló száma sajnos nem csökken és ez egyre több erőfeszítésre kényszeríti a szervezetet. A mai kor elvárásai szerint végzik munkát, amelynek legfőbb értékei a közösség ereje, a feladathoz való alázat, a magas szintű szakmai felkészültség, de talán legfontosabbként a rászoruló ember valódi szolgálata.”⁴⁷

Jelen vannak az egészségügy területén, betegápolásban, idősotthonokat tartanak fenn, beteglátogató önkéntes csoportokat szerveznek. A hajléktalanok ellátásra szállókat üzemeltetnek. Nappali ellátással, utcai gondozószolgálattal segítik a hajléktalanokat. Többszintű a szenvedélybeteg ellátás, a hitelválságba kerülteket támogató szolgálatot működtetnek. Az ország egyetlen 24 órás önkéntes mentőszolgálatát tartják fenn. Elérhető online segítségnyújtás időseknek (webnővér). A Máltai Szeretetszolgálat működteti a **Szimfónia programot**, a zenét, zenekart, mint szociális eszközt használják.⁴⁸ Támogatják a fogyatékkal élőket foglalkoztatás által.

A szociálisan kiemelten nehéz helyzetben lévő települések, településrészeket komplex programokkal támogatják. Példaértékű és mindenképp hatékonyságáról tanúskodik a **Jelenlét** program, amely az ország több területén működik. Célkitűzése a képessé tevés. Olyan komplex programok megvalósítása, amelyek

⁴⁷ <https://www.maltai.hu/amaltaiakrol>

⁴⁸ <https://jelenlet.maltai.hu/a-szimfonia-program/>

a felmerülő szociális problémákra fókuszálnak, és ad hoc lépések helyett hosszú távú, fenntartható megoldást jelentenek. A tevékenységek alapja az aktív, állandó szociális munka a célterületen, a célcsoport lehetőségeihez mért legteljesebb bevonása a munkafolyamatokba.⁴⁹

A projekt célja, hogy a helyi társadalom életében fennálló problémák feltárásával, a helyi szükségletekre reagáló innovatív megoldások adaptálásával járuljon hozzá az adott térségben jellemző problémák megoldásához, a lakosság társadalmi helyzetéből és a területi jellemzőkből eredő hátrányainak kompenzálásához.⁵⁰

A **Jelenlét** program az ország leghátrányosabb helyzetű településein folyamatban van. (Miskolc-Lyukóvölgy, Tiszabő, Tiszabura, stb.) A 300 falut érintő **Magyar Falu roma felzárkózási stratégia** alapja a diagnózis alapú problémakezelés, vagyis a helyi szintű problémák feltérképezése után helyben segítséget adó program jön létre. A cél az, hogy ne egy központilag meghatározott program működjön. Az elszegényedett településeken, az a cél, hogy a fogantatástól a foglalkoztatásig elkísérjék a helyi gyerekeket, hiszen így nyílhat rá esélyük, hogy jobb életük legyen, mint ami szüleiknek adatott. A tiszabői és tiszaburai jó tapasztalatokra lehet alapozni, hiszen az itt létrehozott 9 helyi férfit foglalkoztató asztalos üzem, vagy helyi asszonyokat foglalkoztató varroda hónapokra előre tele van megrendelésekkel.⁵¹

⁴⁹ <https://jelenlet.maltai.hu/mi-a-jelenlet/>

⁵⁰ <https://maltai.hu/innov>

⁵¹ <https://infostart.hu/belfold/2019/08/28/roma-felzarkoztatas-kiserleti-programok-indulnak-az-orszagban>

KATOLIKUS KARITÁSZ – CARITAS HUNGARICA

„A szegények szolgálata az egyházban”

A katolikus Karitászzal munkájával leginkább a plébániai önkéntes csoportok munkatársai által találkozunk. Hazánkban az a nagy szervezet, amely az egyház nevében és az evangélium szellemében teszi a jót. Szinte minden cigánypasztorációs programnak partnere, segítője a Karitászzal.

Világszinten a Caritas Internationalis (Róma) tagja, amely 165 katolikus fejlesztési segélyezéssel foglalkozó és szociális szolgáltatást nyújtó szervezetet fog össze a világ hét régiójában. Európában 48 karitászzal szervezet működik együtt 44 országban a brüsszeli Caritas Europa keretében.

Világszerte 1,3 millió önkéntese és munkatársa van, Magyarországon 800 településen közel 10.000 önkéntese van a Plébániai Karitászzal Csoportokban, amit 16 Egyházmegyei Karitászzal Központ irányít, az Országos Karitászzal Központot pedig a Magyar Katolikus Püspökkari Konferencia felügyeli.⁵²

⁵² <https://www.karitasz.hu/> (2019. 08. 20)

MAGYARORSZÁGI CURSILLO MOZGALOM

„A cursillo mindenekelőtt nem tanfolyam, nem egy lelkigyakorlat, hanem élmény. Ezért nem lehet pontosan meghatározni és leírni. Át kell élni.” – mondta Székely János megyéspüspök, a Cursillo mozgalom lelki vezetője.

A cursilloban a résztvevő találkozik önmagával, Istennel és az embertársaival. Egy hármass találkozást él át. A cursillo általában fellelkesíti, megrendíti, erővel tölti el a résztvevőket. Sokan egy életre szóló fordulatot tapasztalnak meg. Gyakran a cursillo által fontos barátságok szövődnek, új közösségek születnek. A cursillót a katolikus egyház szervezi, a program vezetői világi keresztények. Magyarországon és a határokon túli magyar lakta területeken van református cursillo is. A cursillo nemcsak vallásos embereknek szól, hanem mindenkinek, akinek nyitott a szíve és a gondolkodása, aki őszintén keresi az élete értelmét, törekszik a hiteles életre. A cursillo egy hétvégén zajlik, csütörtökön estétől vasárnap délutánig tart. Utána pedig folytatódik egy felfrissült, megújult életben. A cursillós hétvégeket és más programokat az egyes (római és görög katolikus) egyházmegyéek cursillós tükárságai szervezik.⁵³

A magyarországi cigánypasztorációnak hamar eszköze lett a Cursillo. 2018-ban Szombathelyen tartották az első női cigány Cursillót. Ami a legfontosabb és legáthatóbb tapasztalat, hogy *az Isten szereti az embert. A cigányembert is*. Akik részt vettek Cursillón, ezt a tapasztalatot nevezték meg a legátülőbb élménynek. És ez az, ami leginkább formálja is az emberi lelket.⁵⁴

⁵³ <http://www.cursillo.hu/customPages/a-cursillorol?subSiteId=1>

⁵⁴ <https://www.magyarKurir.hu/hirek/szombathelyen-tartottak-az-első-hazai-noi-cigany-cursillot>

SZENT ÁGOTA GYERMEKVÉDELMI SZOLGÁLTATÓ ORSZÁGOS EGYHÁZI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNYRENDSZER

Fenntartó: Szeged-Csanádi Egyházmegye

Cím: 6726 Szeged, Bal Fasor 6.

Honlap: <http://szentagota.hu/>

Kapcsolat: kozpontiigazgatosag@uj.szentagota.hu; szentagotaegy@gmail.com

Kontaktszemély: Kothencz János főigazgató

Jó gyakorlat: rendszeresen kínálnak fel szupervíziós lehetőséget a gyermekvédelemben dolgozóknak, fontos az egyházi jelenlét, amiben a gyermekek nevelkedhetnek. Fontos az együttműködés a szervezetek között.

A Szeged-Csanádi Egyházmegye Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltatója 2013 óta országos módszertani intézmény, s immár ötödik éve – tizenhárom megyében – minden római és görögkatolikus egyházi fenntartásban működő, gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézménynek biztosít rendszeresen módszertani szolgáltatást. Mintegy négyezer családból kiemelt gyermekért vállalnak felelősséget országosan.⁵⁵

⁵⁵ <http://szentagota.hu/post/a-szeged-csan-di-egyh-zmegye-fenntart-s-ban-m-k-d-szent-gota-gyermekev-delmi-szolg-ltat-orsz-gos-egyh-zi-m-dszertani-int-zm-nyrendszer-bemutakoz-sa> (2019. 09. 20)
<https://www.magyarKurir.hu/hazai/orszag-os-gyermekev-delmi-konferenciat-tartottak-szegeden>

KERESZTÉNY ROMA SZAKKOLLÉGIUMI HÁLÓZAT

Honlap: www.krszh.hu

BUDAPEST – JEZSUITA ROMA SZAKKOLLÉGIUM

Fenntartó: Jezsuita Rend

BUDAPEST – REFOROM

Fenntartó: Református Egyház

DEBRECEN – WÁLI ISTVÁN REFORMÁTUS CIGÁNY SZAKKOLLÉGIUM

Fenntartó: Református Egyház

DEBRECEN – SZENT MIKLÓS ROMA SZAKKOLLÉGIUM

Fenntartó: Görögkatolikus Egyház

MISKOLC

Fenntartó: Görögkatolikus Egyház

NYÍREGYHÁZA

Fenntartó: Evangélikus Egyház

SZEGED – SZOKERESZ

Fenntartó: Szeged-Csanádi Egyházmegye

EGER

Fenntartó: Eszterházi Károly Egyetem

KAPOSVÁR

Fenntartó: Kaposvári Egyházmegye és a Napkerék Egyesület

PÉCS

Fenntartó: Pécsi Egyházmegye

2011-ben a négy történelmi egyház egy egyedülálló kezdeményezéssel roma szakkollégiumokat alapított az ország különböző egyetemi városaiban. Az intézmények célja, hogy a cigány közösségekből egyetemekre és főiskolákra kerülő kevés fiatal megkaphassa mindazt az infrastrukturális, szakmai és emberi támogatást, ami a diplomaszerzéshez és elhelyezkedéshez szükséges, és amit sokan családi vagy iskolai hátterük révén eleve magukénak tudhatnak.

Ezek a szakkollégiumok a hagyományosnak mondható szakkollégiumokhoz hasonlóan az egyének szakmai fejlődésén túl a tágabb közösség felé való fordulást, s a társadalmi problémákra való nyitottságot is zászlajukra tűzik – ez utóbbi viszont dominánsabban jelenik meg, hiszen a diákok túlnyomó többsége hátrányos helyzetű, sokszor mélyszegénységből érkező fiatal, akik saját bőrükön tapasztalhatták a társadalmi egyenlőtlenségek fájdalmas következményeit.

Az azóta nyolc tagot számláló Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózatban, s az egyetemi fenntartású, további három roma szakkollégiumban jelenleg mintegy 300 fiatal tanul, 200-an pedig már végeztek.

Az intézmények hallgatói évente kétszer szervezett keretek között is találkoznak egymással, ahol a munkatársakkal, fenntartókkal, valamint az hálózat anyagi támogatását is biztosító állami képviselőkkel beszélgetve gyűjthetnek erőt a mindennapok küzdelméhez.

A KRSZH küldetésnyilatkozata

A szakkollégiumok a felsőoktatási képzés szakmai támogatása mellett segítik a cigány kultúra elmélyítését és keresztény erkölcsi alapozású világnézeti beállítódást adnak.

A KRSZH célja sokoldalúan képzett, szakmai munkájában magas szintre törekvő, a továbbfejlődésre nyitott, elkötelezett, cigány identitásukat is vállaló, keresztény értelmiségiek nevelése.

Felismerve, hogy a hagyományos felsőoktatás munkáját hatékonyan és eredményesen egészíthetik ki a szakkollégiumok, és hogy a tanulmányi kiválóságra való törekvésnek csak az emberi kiválóság nagyobb összefüggésében van létjogosultsága, a szakkollégiumban folyó oktató- és nevelőmunka magas szakmai színvonalának és az egyházi nevelés sajátosságainak biztosítása céljából a fenntartó egyházak önálló diákotthonként működő szakkollégiumokat és ezek országos hálózatát hozzák létre.

Jó gyakorlat: mentorhálózat a tanulmányok eredményes elvégzéséhez

BÚCSÚJÁRÓ HELYEK

A cigányság vallásosságát sokszor nem tudja a templomban megélni, ezért szívesen vesznek részt kegyhelyekre, búcsújáró helyekre szervezett zarándoklatokon.

Máriapócs

A romák számára a zarándoklás a kultúra részévé vált. A Máriapócsi búcsúba még Sója Miklós atya vitte el a romákat Hodászról. A zarándokhelyen a görögkatolikus püspökségek vállalják tartalmas programok szervezését. A különböző szokásos búcsú programokon túl, az ünnep előtt néhány napos romáknak szóló lelkigyakorlatra hívják össze az arra jelentkezőket. A lelkigyakorlat célja, hogy a hagyományos kultuszokban résztvevők Istenkapcsolata elmélyüljön, hitükben továbbképzést kapjanak, kiteljesedjen és tudatosabb legyen.

A máriapócsi búcsú a Szent Kereszt Felmagasztalása (szeptember 14.) ünnephez kapcsolódik.

Mátraverebély-Szentkút

Kb. 100-120 településen folyik valamiféle cigánypasztoráció a Katolikus Egyház részéről Magyarországon. 16 éve (a Vatikán által Budapestre szervezett cigánypasztorációs világkonferencia óta, 2003.) minden évben a MKPK finanszírozásában (sokszor pályázati pénzből) országos zarándoklatot szerveznek, első években Gödöllőre, majd Vácra, az utóbbi években Mátraverebély-Szentkútra. A zarándoklatokat azokon a helyeken hirdettük meg, ahol már folyik cigánypasztorációs munka.

A szentkúti zarándoklatot július első felében tartjuk.

Csatka

Csatkán évszázadok óta hagyományosan kialakult a cigánybúcsú. A környező országokból, Ausztriából, Németországból is érkeznek romák. Ilyenkor napokig élénk társasági élet folyik a sátrak között, a színes forgatagban mindenki a testi-lelki felüdülést keresi.

A csatkai búcsú Kisboldogasszony ünnepéhez (szeptember 8.) kapcsolódik.

ÖSSZEFOGLALÓ

A magyarországi cigánypasztorációban sok elkötelezett szakember dolgozik. A *Cigánypasztoráció a Kárpát-medencében* projekt során kétéves közös munka, gyakori találkozások, műhelyek, beszélgetések alkalmával kerestük a választ arra, hogy vajon meg lehet-e fogalmazni bármilyen egységes „know how”-t a cigányság segítésében dolgozók számára? Tapasztalatok szerint nem lehet egy egységes, minden közösségben és minden országrészben működő stratégiát megfogalmazni, inkább egy keretrendszert, ami az ember-ember közötti kapcsolatban valósul meg. Az a legfontosabb tanulság, hogy jelen kell lenni és a legnagyobb hiányra válaszolni azon a módon, ami valóban segítség, ott, ahol vagyunk, az adott helyzetben és percben.

Habár most itt átfogó képet próbáltunk adni és átfogó stratégiát megfogalmazni, nem mehetünk el amellett a tény mellett, hogy személyes, emberi kapcsolatok kialakítása az alapja mindennek. Ebben a keretrendszerben az első és a legfontosabb a **jelenlét**. Ott lenni, ahol cigányok élnek. Papként, tanárként, szociális segítőként azzal az őszinte odafordulással, amivel hitelesek lehetünk. A tudomány képviselői minden oldalról megközelítve sokszor és sokat írtak már az elméleti háttérrel. De a jelenlétet, az őszinte emberi kapcsolatot semmi nem pótolja. Lankó József atya fogalmazta meg, hogy merni kell elmenni odáig, ahol az emberek szenvednek, és merni kell „csak” jelen lenni. Szoktuk mondani, hogy a kereszténység radikális vallás. Ennél jobban nem tudunk radikálisak lenni, mint odamenni a szükségét szenvedők közé, jelen lenni, segíteni azzal a kicsivel, amit hozzá tudunk tenni az egyes ember életéhez.

A másik nagyon fontos dolog, hogy el kell fogadnunk, hogy az esetek többségében nem tudunk mindent mi megoldani. Sokszor érzünk csalódottságot, amikor egy sürgős, fontos, nagy szükségben segítettünk, és még számos másik dologban lenne szükség rá, de mi már tehetetlenek vagyunk. Összetett feladathalmazba csöppenünk, és hatalmas erő van abban, ha több szervezettel összefogva tudunk úgy segíteni, hogy mindenki azt teszi, amihez ő ért.

Ennek alátámasztására egy saját tapasztalatot szeretnék megosztani: 2015-ben szerzetesrendi programként az önkormányzattól kaptunk ingyen egy ingatlant, amiben az oktatási programunkat tudtuk méltó helyen folytatni. Szükség lett hirtelen egy takarítóra, aki reggel kinyit, kitakarít, segít a házban és a ház körül. Mivel személyesen nem ismertem alkalmas személyt, partnerszervezetünket, a tanodát kértem meg, hogy nézzenek szét a szülők között, hátha találunk valakit. Találtunk egy anyukát, akit közfoglalkoztatásban tudtunk alkalmazni. Nagyon rossz lelkiállapotban került hozzánk, gyászolta elvesztett fiát, nyugtatókat szedett, depressziós volt. Korábban évekig munkanélküli volt, a férje keresetéből éltek négyen, alig tudták a lakás rezsijét fizetni, a legkisebb fia még kiskorú volt akkor. Nem volt meg az általános iskolája, így teljesen kilátástalan volt a munkahely keresés, ezért nagyon örült még a közfoglalkoztatotti bérnek is. Sokat beszélgettünk vele, sikerült meggyőzni, hogy 50 évesen is lehet még tanulni, és képes tenni azért, hogy jobbra forduljon a sorsuk. Egy év alatt befejezte az általános iskolát a Lehetőségek

Iskolájában, sikeresen elvégezte a Hit Iskolája képzést a Boldog Ceferino Intézet programjában, közben dolgozott is, így lett egy kicsivel több bevétele a családnak. Részt vett a Cursillón, később a férje is elvégezte. Abba tudta hagyni a nyugtatók szedését is. 2017-ben kérték a plébánián a házasságuk rendezését, az unokájuk megkeresztelését. Azóta a plébániai karitás csoport aktív tagja, rendszeresen járnak misére a férjével. 2018-ban sajnos (szerencsére) talált „rendes állást”, és elment tőlünk máshová takarítani. Három év alatt a Lehetőségek Iskolája, a Boldog Ceferino Intézet, a Cursillo, a plébánia segítségével tudott egy család élete rendeződni.

A jelenlét mellett a következő alapelv az **együttműködés**. A fenti példából talán az a tanulság is levonható, hogy tanácsos olyan alkalmakat szervezni, ahol a helyben lévő szervezetek meg tudnak ismerkedni egymás munkájával, kialakul az a kapcsolatrendszer, amiben aztán hatékonyabban tudunk segíteni. Rendszerint az önkormányzatnak is érdeke, hogy a cigánypasztorációban részt vevő szervezetek eredményesen működjenek, a szociális ellátó rendszer terheit is enyhítheti a munkánk. Szintén tapasztalat, hogy azok a tanítványaink, akik egy vallási alapon szerveződött közösség tagjai, eredményesebbek a tanulásban, könnyebben illeszkednek be az iskolai közösségbe, a vizsgák okozta stresszhelyzeteket könnyebben kezelik. A programban részt vevő szervezetek célja Isten gondviselő szeretetét közvetíteni. Kevés olyan szervezet van, amely minden területen, helyben, képes lenne mindenkinek mindenben segíteni. Hatékonyság szempontjából a hálózatként működés eredményesnek látszik. Ha egy szervezet a saját területén erős, a saját karizmája szerint működik, de vannak együttműködő partnerei, nagyobb eséllyel tudunk változást elérni.

Az előbbi történet szemlélteti talán azt is, hogy milyen hozzáállással rendelkeznek azok a segítők, akik a cigánypasztorációban szolgálnak. Minden program és szervezet munkája és munkatársai Jézus Krisztus Örömhírét viszik a cigányokhoz. Egy élelmiszercsomag, egy sikeres vizsga, egy krízishelyzet megnyugtató megoldása, egy jó szó, egy hely, ahol emberi szót, odafigyelést kap embertársunk, mind a Gondviselő Istenre mutat. 2019-ben sem működik másképp, mint 1940-ben, amikor Sója Miklós atyát püspöke Hodászra helyezte. Közéjük ment, látogatta őket, ha cipője nem volt valakinek, azt adott, tanította a Szentírás ismeretét, közben írni-olvasni is megtanultak a fiatalok. Most ugyanúgy **a hitre nevelés, munka és a tanulás a jövő**. Ha ezekben a helyzetekben a megannyi karizmával rendelkező szervezet együtt szolgál, olyan lelkülettel, ahogy Sója Miklós atya tette, akkor mi is hagyunk majd magunk mögött valami maradandót. Aki ma elmegy Hodászra, láthatja, hogy az akkor elvetett szeretetmagokból milyen gyümölcs lett. Nagyon nehéz megfogalmazni azt, hogy mi is a jó segítség. Mert segíteni lehet rosszul is. Ha pozitív oldalról közelíték a témához, adni akkor adom jól azt, amit én adni tudok, ha azzal felemelem a másik embert. Saját tapasztalatom az, hogy nagyon alábecsülik, leértékelik magukat cigány testvéreink. Akkor, ha megmutatjuk saját értékeiket, ha megerősödnek, hitben, szeretetben, akkor képesek lesznek saját belső erejüket használni, hogy saját kezükbe vegyék sorsukat, és saját erőből lépni előre az életben.

Számomra akkor sikeres az oktatási programunk, ha ebben a belső erő kialakulásában segítettünk. Akkor sikeres bármely program, ha nem leereszkedik, hanem bizalmat, hitet ad, hogy a saját erejéből is képes felállni. Az oktatásban részt vevő felnőttek nehezen meggyőzhetőek, hogy képesek jól tanulni, eredményt elérni. Amikor egy sikeres vizsgán túl vagyunk, akkor még a testtartásuk is megváltozik. Kihúzzák magukat, magabiztosak lesznek, és hiszem, hogy még egy állásinterjún is sikereesebbek lesznek. Minden munkánk akkor viszi előre a társadalmat, ha meg tudjuk győzni embertársainkat, hogy értékes emberek, képesek tenni magukért, és munkánk által példát is mutatunk nekik. Ha megtapasztalja, hogy képes tenni, eredményt elérni, hogy neki is lehet osztályrésze egy kevésbé nyomorúságos élet. Fontos tapasztalat saját magukról, hogy elkezdtem valamit, és befejeztem. Minél több ilyen élményhez juttatjuk a ránk bízottakat, annál inkább kialakul az a belső erő, amire aztán támaszkodni tudnak, és meg tudják találni a saját erejüket, útjukat. Sokszor egészen kis dolgok indítanak el nagy változást. Egyik tanítványunk mesélte, hogy nagyon vágyott rá, hogy a gyermekeit végre el tudja vinni strandra. El is mentek egy 20km-re lévő város ismert strandjára, ahol a gyerekek nagyon jól érezték magukat pancsoltak egész nap, a szülők nagyon örültek, hogy boldognak látják gyerekeiket. Tanítványunk úgy emlékezett vissza később erre a napra, hogy ő maga ott látta meg, hogy vannak emberek, akik másképp élnek, mint ők. Onnantól érezte, hogy tenni akar azért, hogy más élete legyen, ne telepen lakjon, hanem szebb, jobb, igényesebb környezetben. Azért jött hozzánk tanulni, mert meglátta azt a másik életet, és felismerte, hogy neki ahhoz tanulni kell, hogy oda jusson. Talán minden munkánk lényege az, hogy hasonló belső változást indítsunk el, hogy maga akarjon tenni, lépni, változni. A mi munkánk ebben az, hogy ezt a kicsi lángot ébren tartsuk, tápláljuk, és ezt kiindulási alapnak tekintsük, amire építhetünk. Ritka kincs egyébként a belső motiváció, rendszerint a külső motiváló tényezők eredményeként alakul ki, gyakran sajnos meg is marad ezen a szinten.

Hiszem, hogy ez lehetséges, hiszem, hogy van a cigányságban annyi belső erő, ha jól segítünk, és ha hiszünk bennük, és ha olyanná alakítjuk a társadalmat, hogy befogadja őket. Mennyivel könnyebb az oktatói munka, ha ott a közelben a plébánia, ahol szintén elfogadó légkörbe tudom küldeni a felnőtt diákot, aki első körben velem találkozott, de szeretne keresztséget kérni, vagy hittan oktatásra járni. Ebben a munkában nagyon fontos szerepet játszanak azok az önkéntesek, akik munka, család mellett idejüket adják egyházi szervezetek cigánypasztorációs munkájához. Saját tapasztalatom, hogy a rám nehezedő terhek alatt sokszor egy önkéntessel való beszélgetés adott új erőt. Hatunk egymásra, tanulunk egymástól, gazdagodunk egymás által. Még a saját sebeink fájdalmaink is hamarabb gyógyulnak, ha képesek vagyunk mást felemelni, időnkből odafigyelésünkből adni.

Hiszem, hogy hazánk egyik sorskérdése, hogy a velünk élő cigány nép a társadalmunk szerves részévé tud-e válni. Ezen az úton, ebben a folyamatban mindannyiunk gondolkodásának formálódására szükség van. Bízom benne, hogy az ezen a területen dolgozók formálják a társadalmi közgondolkodást a nyitottabbá válás felé.

IRODALOM

1. Nikl János: **Tíz lépés a másik világ.**
Budapest, Jezsuita Kiadó – Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, 2015.
(Jezsuita könyvek. Tűz és lélek)
2. **Rashajok, papok, szerzetesek** – Istenes emberek a cigányok között. Szerk.: Tar Éva.
Budapest, Jezsuita Kiadó – Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, 2014.
(Jezsuita könyvek. Tűz és lélek)
3. **Irányelvek a cigánypasztorációban.**
Vándorlók és Utazók Lelkigondozásának Pápai Tanácsának dokumentuma.
Róma, 2005. december 8.
4. Dúl Géza: **Krisztus „Cigányország útjain”. Cigánypasztoráció Magyarországon, 2002.**
Vigilia, 2002. (67. évf.) 9. sz. 667-677. o. <https://vigilia.hu/regihonlap/2002/9/dul.html>

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐZMÉNYEK	3
MÓDSZERTAN	5
JÓ GYAKORLATOK.....	8
RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ	11
EGRI FŐEGYHÁZMEGYE	11
Arló	12
Miskolc.....	14
Sátoraljaújhely.....	16
Köröm, Girincs, Sajóhídvég, Kesznyéten, Kiscséc.....	17
Balajt.....	19
Kazincbarcika	20
Mezőszemere	22
Ózd.....	23
Eger	24
Gyöngyösoroszi	25
Karcag	26
Markaz, Halmajugra, Vécs	28
ESZTERGOM–BUDAPESTI FŐEGYHÁZMEGYE	29
Esztergom	29
SZÉKESFEHÉRVÁRI EGYHÁZMEGYE	33
Zsámbék.....	33
KAPOSVÁRI EGYHÁZMEGYE	36
Kaposfő.....	36
PÉCSI EGYHÁZMEGYE	37
Alsószentmárton.....	37
Gilvánfa.....	39
SZOMBATHELYI EGYHÁZMEGYE	41
Celldömölk-Alsóság	41
Szombathely	42
VÁCI EGYHÁZMEGYE	43
Sátok, Dejtár, Vanyarc, Becske, Kálló, Valkó.....	43
SZEGED-CSANÁDI EGYHÁZMEGYE.....	44
Hódmezővásárhely	44

TARTALOMJEGYZÉK

GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZ	45
MISKOLCI EGYHÁZMEGYE	45
Encs, Homrogd, Felsővadász-Gadna, Felsőregmec, Miskolc, Ózd, Rakaca, Rakacaszend, Sajópetri ..	46
Tolcsva	47
NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE	48
Tuzsér, Kántorjánosi, Máriapócs, Hodász.....	48
Hodász	51
Nyíregyháza	52
Kisvárdá	54
Nyírkáta	54
HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE	55
Debrecen	55
ORSZÁGOS SZERVEZETEK	57
Boldog Ceferino Intézet.....	58
Egyházi Szociálpedagógiai Hálózat Szövetség	60
Sója Miklós Nyitott Ház Szövetség	61
Országos Cigánypasztorációs Konferencia – Eger	62
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Szövetség	63
Katolikus Karitás – Caritas Hungarica	65
Magyarországi Cursillo Mozgalom	66
Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató Országos Egyházi Módszertani Intézményrendszer.....	67
Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat	68
BÚCSÚJÁRÓ HELYEK	70
Máriapócs	70
Mátraverebély-Szentkút.....	70
Csatka	70
ÖSSZEFOGLALÓ	71
IRODALOM	74